Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 23 (10.019). ● 1991 йил 1 февраль ● жума ● Баҳоси 6 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БИЛАН МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ ҚЎШМА ПЛЕНУМИ

КПСС Марказий Қомитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленуми 31 январь куни Москвада иш бошлади. Пленумда ҳозирги пайтнинг долзарб жиҳатлари, шунингдек ички сиёсий турмушга оид бир қанча масалалар муҳокама қилинмоқда.

Пленум ишида иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари Марказий Қомитетларининг, жумҳурият, ўлка, вилоят ва округ партия комитетларининг биринчи котиблари, иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари Марказий Қомитетларининг иккинчи котиблари ва Марказий назорат комиссияларининг раислари, ҳарбий округларнинг қўмондонлари ва сиёсий бошқармаларнинг бошлиқлари, КПССдан сайланган ва партия марказий сайлов органлари таркибига кирмаган СССР халқ депутатлари қатнашмоқдалар.

Қўшма пленумни КПСС Марказий Қомитетининг Бош котиби М. С. Горбачев очди.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

30 январь куни КПСС Марказий назорат комиссиясининг пленуми бўлди, пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

КПСС Марказий назорат комиссиясининг раиси Б. К. Пуго СССР Президентининг Фармони ва СССР Олий Кенгашининг қарори билан СССР ички ишлар вазири этиб тайинланганлиги муносабати билан ва ана шу муҳим давлат лавозимида иш ҳажми катта бўлишини ҳисобга олиб пленум КПСС Марказий назорат комиссиясининг раиси вазифасини ижро этишни КПСС Марказий назорат комиссияси раисининг биринчи ўринбосари Е. Н. Махов зиммасига юклади.

Пленум КПСС Марказий назорат комиссияси Раёсатининг аъзоси М. И. Кодинни КПСС Марказий назорат комиссияси раисининг ўринбосари этиб тасдиқлади.

Пленум партия XXVIII съезди қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларни рўёбга чиқариш борасида КПСС Марказий назорат комиссияси амалга оширган ишлар тўғрисида КПСС Марказий назорат комиссияси раисининг биринчи ўринбосари Е. Н. Махов ахборотини тинглади ва маълумот учун қабул қилди.

ЗЎР ҒАЙРАТ БИЛАН ИШЛАШ — ЗАМОН ТАЛАБИ

КПССни жамиятнинг долзарб муаммолари сари янада зўр ғайрат билан буриш, унинг барча тузилмаларида ҳамжиҳатликни йўлга қўйиш, сиёсий ҳаракатларнинг янги тажрибасини эгаллаш масалалари иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари Марказий Комитетлари, жумҳурият, ўлка, вилоят партия комитетлари биринчи котибларининг 30 январь куни Москвада бўлиб ўтган кенгаши диққат марказида бўлди.

Кенгашни КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев очди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг котиби О. С. Шенин маърузa қилди. Кейинги вақтларда партия ўз сафларини жипслаштириш учун муҳим чора-тадбирларни кўриб, танлаб олинган социалистик йўлни изчиллик билан қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқда, бу нарса ҳаддидан ошган бузғунчи, экстремист кучларнинг дидига ёқмади, антикоммунизм ва айирмачилик жазавасини авж олдирди. Мана шундай шароитда партия ўз имкониятлари ва ўз сиёсий кучига етарли баҳо бермасликдан халос бўлмоғи керак.

Мамлакатдаги танг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий вазиятни бартараф этиш юзасидан мамлакат Президенти таклиф қилган ва СССР халқ депутатлари IV съезди маъқуллаган биринчи галдаги чора-тадбирлар амалий ишнинг марказига қўйилиши лозим. Бунда гап иттифоқни демократик тарзда янгилаш ҳақида, иқтисодиётни барқарорлаштириш режасини биринчи галда амалга ошириш асосида бозор муносабатларига ўтиш ва аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни таъминлаш, ижроия ҳокимияти идораларининг самарали тизмасини шакллантириш ҳақида бормоқда. Бундай чора-тадбирлар вужудга келган вазиятда одамларнинг орзу-умидига мос бўлиб тушади, шу чора-тадбирларни кўрмай туриб, жамиятнинг бундан буёнги демократик ҳаракатини йўлга қўйиб бўлмайди.

Сўнгра маърузачи КПССнинг ижтимоий-иқтисодий вазиятни нормаллаштириш соҳасидаги фаолияти стратегияси ва тактикасининг энг муҳим масалаларига тўхталди. Бу соҳада кўп нарса партиянинг Советлар билан ҳамкорлигига боғлиқ. Улар орасидаги муносабатлар қаршима-қарши туриш билан эмас, балки ҳамжиҳатлик билан белгиланмоғи лозим. Парламент иш тажрибасини фаол ҳосил қилиш зарур. Партия оммавий ҳаракатларда, касаба уюшмаларида, комсомолда, фахрийларнинг ташкилотларида таянчга, ишчи ва деҳқонлар орасида, хотин-қизлар ташкилотларида таъсирга эга бўлиши керак. Партиянинг сиёсатини зиёлилар кенг миқёсда қўллаб-қувватламаса, КПССнинг тўлақонли ҳаёт фаолиятини тасаввур этиш қийин. Коммунистларнинг куч-ғайратини барча поғоналарда забардаст иш қобилиятига эга бўлган ва обрў-эътиборли давлат ҳокимиятини яратишга ҳам қаратмоқ керак. Иттифоқни сақлаб қолиш ва янгилаш, Янги иттифоқ шартномасини тузиш мақсадида партия комитетлари жуда катта ва қийин вазифаларни ҳал этишлари лозим.

О. С. Шенин бошқа сиёсий ташкилотлар ва ҳаракатлар билан ҳамкорлик қилишга тайёрлик ҳақида гапириб, қонунийлик, сиёсий усуллар, мулоқот ва мунозара, зўравонликдан сиёсий кураш воситаси сифатида воз кечиш, виждонлилик мана шундай ҳамжиҳатликнинг қоидалари эканини таъкидлади.

Кенгашда КПСС Ленинград вилоят комитетининг биринчи котиби Б. В. Гидаспов, КПСС Камчатка вилоят комитетининг биринчи котиби В. Я. Абаев, КПСС Мари жумҳурият комитетининг биринчи котиби Г. А. Посибеев, Литва Компартияси Марказий Комитетининг (КПСС) биринчи котиби М. М. Бурокявичюс, КПСС Орёл вилоят комитетининг биринчи котиби Н. А. Володин, Латвия Компартияси Марказий Комитетинг биринчи котиби А. П. Рубикс, КПСС Оренбург вилоят комитетининг биринчи котиби А. Ф. Колиниченко, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг котиби Е. С. Строев, КПСС Волгоград вилоят комитетининг биринчи котиби А. М. Анипкин, Украина Компартияси Харьков вилоят комитетининг биринчи котиби А. К. Мялица, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, КПСС Чита вилоят комитетининг биринчи котиби Н. В. Мерзликин, КПСС Хабаровск ўлка комитетининг биринчи котиби С. А. Маркаров, Украина Компартияси Львов вилоят комитетининг биринчи котиби В. В. Секретарюк сўзга чиқдилар.

Кенгаш қатнашчилари ҳузурида М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

(ТАСС).

● Долзарб мавзуда суҳбат

МАТБУОТ: БУГУН ВА ЭРТАГА

Ўзбекистон ССР Давлат матбуот комитетининг раиси Убайдулла Аббосович Абдураззоқов билан суҳбатимиз бугунги кунда ноширларни, босмахона ходимларини, журналистларнигина эмас, балки ҳаммани тўлқинлантираётган муаммолардан бошланди.

— Шундай қилиб, биз — бозор муносабатлари бўсағасида турибмиз. Корхоналарингиз бозорга ўтишга тайёрми?

— Бу борада бир хил жавоб қайтариш қийин. Мамлакат иқтисодиётидаги танг ҳолатлар барча соҳаларга ўзининг нохуш таъсирини кўрсатди. Ўзбекистондаги нисбатан осойишта вазиятни жумҳурият ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг асосий кўрсаткичлари жиҳатидан муайян ўсишга эришганлиги билангина изоҳлаш мумкин. Чунончи, миллий даромад ҳажми 1989 йилдагига нисбатан 3,4 фоиз ўсди, саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулоти тайёрлаш бошқа минтақаларда пасайган бир пайтда бизда кўпайди.

Бундай аҳвол бизнинг тармоғимизга ҳам хосдир. Бироқ халқ хўжалигининг кўпгина тармоқларида муаммолар ҳамон ечилмай қолмоқда. Бозор муносабатларига ўтиш даврида муаммолар айниқса ўткир бўлиб турибди.

Ҳозирги пайтда қоғоз билан боғлиқ қандай ҳалокатли аҳвол вужудга келганлиги ҳеч кимга сир эмас. Эндиликда нарх-наво жуда тезлик билан — уч, тўрт, баъзан эса беш баравар ўсмоқда. Бу борада қоғоз саноати ходимларини айблаб бўлмайди — деярли барча целлюлоза-қоғоз комбинатлари аллақачон эскирган ускуналарда зарар кўриб ишлади. Асосий фондларни жадал янгилаш зарур. Айни пайтда электр энергияси, эҳтиёт қисмлар, транспорт хизмати ҳақи ҳам, иш ҳақи ҳам ошди.

Ўтган йили биз 1640 тонна қоғозни кам олдик — бу маҳсулот етказиб бериш интизоми паст эканлиги натижасидир. Бундан буён аҳвол янада қийинлашади — эҳтиёжларимизнинг ярмидан сал кўпроғи қондирилади. Маҳсулот етказиб берувчи 34 та корхонадан 21 таси шартномани имзолади.

Болалар адабиёти, дарсликлар чиқариш соҳасида ишларни уддалаш осон бўлмаяпти. Бадиий адабиёт тўғрисида гапирмасак ҳам бўлади. Ўзбекистонда ўқувчилар сони кўпаймоқда, биз ҳар йили 20 миллионта дарсликнинг ўзидангина чиқаряпмиз, қоғознинг ярмидан кўпроғи болалар китобларига сарфланмоқда.

Бозорнинг ўзига хос қаттиқ қонунлари бор. Агар биз қоғозни тижорат нархларда сотиб оладиган бўлсак, нашр этиладиган адабиётларнинг таннархи уч-тўрт баравар қимматлашади. Солиқ солишнинг янги қоидаси ҳам ноширларга, демак харидорларга ҳам зарба бўлади. Вазиятдан чиқишнинг йўли битта — қўшимча қоғоз олиш йўлларини қидириб топиш керак. Бошқа чора йўқ, зеро биз босмадан чиқаётган маҳсулотнинг қарийб саксон фоизи бугунги кунда зарар келтирмоқда.

Бироқ, муаммони ҳал этиш йўлини топиш — китобни харидор сотиб олиши мумкин бўлган нархда чиқариш ва айни пайтда тармоқни фойда олиб ишлайдиган қилиш керак. Чунки тармоғимиз хўжалик ҳисоби усулида ишламоқда ва давлатдан ҳеч қандай ёрдам олмаяпти. Шу боисдан китобнинг нархи ошиб боради, бироқ оқилона тарзда оширилади. Бозор муносабатларига ўтиш даврида ҳал этишимиз керак бўлган асосий вазифа ана шундан иборат.

— Қувонарли жиҳатлар кам бўлсада, тармоқ бу мураккаб муаммони уддалайди, деб ўйлаймиз. Шу нарса кишини ажаблантирадики, мамлакатда қоғоз ғоят етишмаётган бир пайтда янги нашрлар кўпайиб бормоқда. Масалан, Ўзбекистон Ахборот агентлиги ўз рўзномаси ёки ахборотномасини чиқаришга қарор қилди деб фараз этайлик. Сиз ишни нимадан бошлашни тавсия этган бўлур эдингиз?

— Сизларгагина эмас, ўз рўзномасини нашр этмоқчи бўлган барча ташкилотлар нашрни давлат матбуот комитетида албатта рўйхатдан ўтказишлари керак. Бошқача қилиб айтганда, «Ўзбекистон ССР давлат идоралари, жамоат ташкилотлари ва айрим фуқаролари таъсис этадиган оммавий ахборот воситаларини рўйхатдан ўтказишни тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Президентнинг 1990 йил 15 декабрдаги Фармонига қатъий амал қилиш лозим.

Газета ва журналларни рўйхатдан ўтказиш учун уларни таъсис этувчи ташкилот ариза ва бир қанча ҳужжатларни тақдим этади. Булар — ташкилот уставининг ёки у рўйхатдан ўтказилгани тўғрисидаги ҳужжатнинг белгиланган тартибда тасдиқланган нусхасидир. Нашрнинг тури — рўзнома ёки ойнома эканлиги, номи, қайси тилда чиқарилишини кўрсатиш, муҳарририят манзилгоҳи, телефонлар номери, нашрнинг даврий вақти, мўлжалланаётган тиражи, ҳажми ёки формати, дастурий мақсадлари, вазифалари, пул билан таъминланиш манбалари тўғрисида маълум қилиниши керак. Шундан кейин матбуот давлат комитети СССРда матбуот тўғрисидаги қонун асосида сиз чиқармоқчи бўлган нашрни рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқади.

Ҳозирги пайтда жумҳурият ва вилоят муштарийларига мўлжалланган 33 та рўзнома ва 44 та ойнома рўйхатга олинган. Илгаридан чиқаётган нашрларни рўйхатга олиш асосан тугалланди. Республика Олий Кенгашининг қарорига биноан «Халқ сўзи», «Народное слово», қозоқ тилидаги «Дўстиқ туи» ва қрим татар тилида «Янъи дюнья» жумҳурият газеталари таъсис этилди ва чиқа бошлади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Мулоқот» ва «Диалог» ойномалари, касаба уюшмалари федерацияси Кенгашининг «Ишонч» ҳафтаномаси, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг «Сирли олам» ойномаси рўйхатдан ўтказилди, жумҳурият ички ишлар вазирлигининг «Постда» рўзномаси қайта нашр этила бошланди.

Ушбу нашрларни таъсис этувчи ташкилотлар уларни рўйхатдан ўтказиш учун ариза тақдим этдилар ва рўйхатдан ўтказиш ҳақи белгиланган миқдорда тўланди.

Президент Фармонининг Ўзбекистон ССРнинг фуқаролари, жамоат ташкилотлари ёки давлат идоралари таъсис этган, лекин рўйхатдан ўтказилмаган оммавий-ахборот воситаларини жумҳурият ҳудудида нашр этиш ва тарқатишга йўл қўйилмайди, деган сатрларига эътиборни қаратмоқчиман. Бу эса ана шундай нашрларни бизнинг полиграфия базамизда нашр этилмайди, улар китоб савдоси ва «Союзпечать» идоралари орқали айрим ҳолда, шунингдек обуна тарзида тарқатилмайди, деган маънони билдиради. Умуман ҳеч қаерда рўйхатдан ўтказилмаган нашрларни тарқатиш мумкин эмаслиги табиий. Зотан, бошқа жумҳуриятларда ҳам рўйхатдан ўтказилмаган нашрлар тарқатилишини таъқиқловчи ҳужжатлар қабул қилинди. Бу нарса муштарийларнинг манфаатларини камситмайдими ва матбуот тўғрисидаги қонунга зид эмасми? Йўқ. Бундай эмас. Шунга қарамай, баъзи жайдари ноширлар ошкора порнографик ва бошқа нашрларни кўплаб чиқаришга уринмоқдалар. Матбуот айрим кишиларга хизмат қилмаслиги керак.

Жумҳуриятимизда матбуот тўғрисидаги қонун тайёрланмоқда. Мазкур қонун муштарийларни ана шундай «матбаа маҳсулоти»дан ҳимоя қилади деб ўйлайман.

(ЎзТАГ).

Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашига халқ депутатлари сайлови ўтказувчи мавзе сайлов комиссиясининг ахбороти

«Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг 34-моддасига мувофиқ қуйидагилар халқ депутатлари вилоят Кенгаши депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиндилар.

8-УШИНСКИЙ САЙЛОВ МАВЗЕСИДАН

Маҳмудов Отахон Саъдуллаевич — 1956 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Олмалиқ шаҳар ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари, Олмалиқ шаҳрида яшайди.

29-ИНДУСТРИАЛ САЙЛОВ МАВЗЕСИДАН

Савельев Виктор Петрович — 1947 йилда туғилган, КПСС аъзоси, автомобиль, темир йўл транспорти корхонаси карбюраторчиси, Бекобод шаҳрида яшайди.

Норқулов Саидазим Файзиевич — 1954 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Ленин номли 3-мактаб директори, Бекобод шаҳрида яшайди.

Нуриддинов Ҳошим Насриддинович — 1960 йилда туғилган, партиясиз, «Бекободцемремонт» корхонаси пармаловчиси, Бекобод шаҳрида яшайди.

36-КОММУНИСТИК САЙЛОВ МАВЗЕСИДАН

Юсупов Қувондиқ Ҳайдарович — 1963 йилда туғилган, КПСС аъзоси, В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводининг 1-ремонт-механика цехи устаси, Бекобод шаҳрида яшайди.

136-ҚАРШИ САЙЛОВ МАВЗЕСИДАН

Мирхўжаев Мирмаҳмуд Мирвалиевич — 1956 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Тошкент вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби, Тошкент шаҳрида яшайди.

Ёқубов Руҳиддин Олимбоевич — 1941 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси аппаратининг ёқилғи саноати, энергетика, кимё ва металлургия бўлимининг кимё ва металлургия кичик бўлими мудири, Тошкент шаҳрида яшайди.

189-ҒАФУР ҒУЛОМ САЙЛОВ МАВЗЕСИДАН

Турсунов Тоир Тилланазарович — 1945 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Тошкент ноҳияси ижроия қўмитасининг раиси, Тошкент ноҳиясида яшайди.

ҲАМКОРЛИКДА

ЎРТА ЧИРЧИҚ ноҳиясидаги Қорасув пахта тозалаш заводида олиб борилаётган хайрли ишлар кўпчиликка маъқул бўлаётир. Яқинда завод лимонарийсидан олинган 1200 килограмм ҳосил завод ишчи ва хизматчиларига тарқатилди. Шунингдек, ёрдамчи хўжалигида парваришланаётган 27 бош қорамолдан иккитаси сўйилди ва салкам 500 килограмм гўшт ишчиларга 3 сўмдан тарқатилди. Янги йилни мана шундай хайрли ишлар билан бошлаган завод маъмуриятига ҳам омад кулиб боқди. Тошкентда Ҳиндистон билан биргаликда ташкил этилган «Ўзбек маскани» номли ҳамкорликдаги корхона билан Қорасув пахта тозалаш заводи ўртасида ўзаро битимга имзо чекилди. Эндиликда «Ўзбек маскани» ҳамкорлик корхонаси Қорасув пахта тозалаш заводига Ҳиндистондан келтириладиган, АҚШда ишлаб чиқарилган, умумий қиймати 5 миллион долларлик пахта тозалаш ускунасини ўрнатиб беради. Қувончлиси шундаки, бу ноёб ва қимматбаҳо ускуна учун завод пул тўламайди, завод мутахассисларини Бомбейда малака ошириб келишларини таъминлайди.

— Яна бир қувончли янгилик бор, — дейди завод директори Е. Турсунов. — Ҳозирги кунда жумҳуриятимиздаги 175 та пахта тозалаш заводлари бизнинг «тегирмон» тажрибамизни ўрганмоқда. Жумҳурият қишлоқ хўжалиги вазирлиги бизнинг тажрибамиз асосида махсус қарор лойиҳасини тайёрлади.

Яна бир гап. Завод маъмурияти ўз яқинида жойлашган 3,7 гектарлик ерни Энгельс номли жамоа хўжалигидан сўраган. Агарда жамоа хўжалиги аъзоларининг умумий йиғилиши бу ҳақда ижобий қарорга келса, завод маъмурияти у ерда иссиқхона қуришни режалаштирган.

Т. ҲАКИМОВ.

● «ПОЛИМЕР» ишлаб чиқариш бирлашмасида Эркин Отамуҳамедов номини кўпчилик ҳурмат билан тилга олади. Унинг шу жамоа сафига қўшилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Қисқа муддат ичида операторликни пухта эгаллаб олди. Эндиликда эса шу касб эгаларининг энг илғорларидан бири ҳисобланади. Ихтиёридаги мураккаб асбоб-ускуналарни моҳирона бошқариб, доим бир маромда ишлашини таъминламоқда. Унумли ва сифатли меҳнати унга катта обрў келтирди.

Сураткаш Т. КАРИМОВ.

● Оҳангарон ноҳиясида

ЖАМОАЛАР ЙИРИКЛАШТИРИЛДИ

● КУЙБИШЕВ номли совхозда ўтган йили 79 та ижара жамоалари ишлаган ва ишчи кучлари етишмаслиги оқибатида уларнинг кўпчилиги белгиланган режаларини бажараолмаган эди. Совхоз маъмурияти барча ижара жамоаларини йириклаштирди ва эндиликда уларнинг сони 16 тани ташкил этади. Ижара бошлиқларнинг маъсулиятларини ошириш мақсадида уларнинг ойлик маошлари оддий ижарачиларга нисбатан 15 фоиз ортиқ қилиб белгиланди.

КЎКЛАМГА ШАЙ

● «ДЎСТЛИК» ижара жамоасида қишлоқ хўжалик техникасини кўкламга шай қилишда жамоа механизаторлари ғайрат кўрсатишмоқда. Ҳозиргача жамоанинг 7 та ҳайдов тракторлари, 2 та агрегат ва анчагина экиш агрегатлари сифатли таъмирдан чиқарилди.

Қишлоқ хўжалик машиналарини сифатли таъмирдан чиқаришда жамоанинг С. Рустамов, К. Бумматов, С. Турдибеков сингари механизаторлари алоҳида шижоат кўрсатиб ишладилар. Жамоа правлениесининг қарори билан таъмирчиларга икки маҳал иссиқ овқат тайёрланаётир.

ЕРНИ СЕМИРТИРИБ

● Ворошилов номли совхозда ҳозиргача далага 3600 тоннадан кўпроқ гўнг чиқарилди. Бу иш, айниқса, А. Мамбетов бошқараётган учинчи агроучасткада шаҳдам олиб борилаётир. Деҳқонлар ҳар гектар майдонга 22—24 тоннадан гўнг сепилишига эришмоқда.

ЯНГИ МАРШРУТ

● Телов қишлоқ Шўросидаги Айритом аҳоли пунктини Олмалиқ шаҳари билан боғлайдиган янги автобус маршрути шу йилнинг бошидан бери ишга тушди. Илгари қишлоқ Шўроси ҳудудидаги Овжаз, Шовғоз ва Қўрғон қишлоқларини Олмалиқ, Оҳангарон шаҳарлари билан боғлайдиган автобуслар қатнай бошлаган эди.

М. ҚАЮМОВ,
жамоатчи мухбир.

МАВҚЕНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Келес қўрғон Кенгаши бошланғич партия ташкилоти ҳисобида асосан партия, уруш ва меҳнат фахрийлари туради. Мен шу ташкилотда котиб бўлиб ишлайман. Бизнинг ташкилотимизга ўхшаган бошланғич партия ташкилотларнинг ҳам кўпгина ўз муаммолари борлиги тушунарлидир. Бироқ ҳозирги кунда фахрийлар фақат шу ҳақда гапиришни зарур, деб ҳисобламайдилар. Бизнинг партиямиз ўз тарихида мураккаб даврни бошидан кечирмоқда. Шунинг учун КПСС, республика Компартияси учун муҳим аҳамиятга эга бўлган масалалар бўйича барча коммунистлар ўз фикр-мулоҳазаларини баён қилишлари муҳим бўлиб қолди.

Бизнинг бошланғич партия ташкилотимиз коммунистлари республика Компартияси XXII съездининг иккинчи босқичида қабул қилинган партия Устави. Ўзбекистон коммунистларининг Ҳаракат дастурини эътибор билан ўргандилар. Биз бу ҳужжатларни маъқуллабгина қолмай, тўла қўллаб-қувватлаймиз ҳам. Биз уларни ўз фаолиятимиз дастурлари деб биламиз. Чунки уларни бажариш, амалга ошириш республикамиз коммунистлари олдида турган кўпгина масалаларни ҳал қилиш имконини беради.

Республика коммунистларининг якдиллиги, жипслиги, ишчанлиги туфайли Ўзбекистон Компартияси бугунги кунда республика сиёсий ҳаётининг етакчи кучи бўлиб турибди. Бу мавқени сақлаб қолишгина эмас, балки мустаҳкамлаш ҳам керак. Унга қандай қилиб, нима ҳисобига эришиш мумкин? Бу масалалар енгил эмас. Бугунги кунда бутун мамлакатимиз фавқулодда мураккаб вазиятга тушиб қолди. Миллатлараро адоват кучаймоқда. Буюк миллатчилик, Советларга, социализмга қарши кайфиятлар юзага келмоқда. Экстремист гуруҳлар, турли хил ижтимоий ташкилотларнинг фаолияти кучаймоқда. Яширин иқтисодиёт корчалонларининг қаршилиги ошмоқда. Бу иқтисодий аҳволни барқарорлаштириш бўйича сарфланаётган куч-ғайратларнинг амалга ошишига тўсқинлик қилмоқда. Бундай шароитларда вилоят партия ташкилотининг мавқеини, обрўсини сақлаб қолиш учун вилоят коммунистлари бегона кузатувчилар бўлиб туришлари мумкин эмас, аксинча, турли хил қўпорувчи хатти-ҳаракатларга қарши фаол иш олиб боришлари зарур, деб ҳисоблайман. Ҳозирги вақтда бошланғич партия ташкилотлари тушунтириш ишларини кучайтиришлари ниҳоятда муҳимдир. Ҳар бир ноҳия, қишлоқ ва қўрғонда, йирик ишлаб чиқариш жамоасида, жамоа ва шўро хўжалигида сиёсий клублар ташкил этиш керак. Коммунистлар бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда жамоат тартибини, республика гражданларининг ҳуқуқларини муҳофаза қилишни таъминлаш тўғрисида қайғуришлари лозим.

Бугунги кунда аҳолининг турли табақалари орасида байналмилалчилик, ватанпарварлик, инсонийлик, сиёсий маданиятлилик ғояларини тарғиб қилишни фавқулодда муҳим деб ҳисоблайман. Афсуски, барча оммавий ахборот воситалари шу йўналишда ишламаяптилар. Республика матбуотида чиқаётган айрим мақолалар, юмшоқ қилиб айтганда, мени ҳайратга солади. Масалан, айрим муаллифларнинг етилган масалаларни қўйиш ва ҳал қилишни Болтиқбўйи республикаларидан ўрганишга чақиришларини қандай тушуниш керак. Биз улардан нимани ўрганишимиз мумкин? Ҳуқуққа қарши ҳаракатларними? Конституция ҳуқуқларини оёқости қилиш, бошқа миллатлар вакилларининг ҳис-туйғуларини ҳақоратлашними?

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Воқеаларга баҳо беришда уларни тарих билан, ишнинг амалдаги аҳволи билан ўлчаш керак. Афсуски, матбуотда бошқа тоифадаги материаллар керагидан ортиқча берилмоқда. Масалан, ўзбек аёллари революциядан илгари яхши яшаганлар, деб таъкидлаш ҳоллари ҳам содир бўлмоқда. Бамисоли революция уларга маълумот, озодлик, корхоналарда ишлаш ҳуқуқларини бериб, уларни бузган эмиш. Оқибатда улар «темир хотинлар» бўлиб қолишганмиш. Матбуотда шундай деб чиқиш мумкинми?

Бозор муносабатларига ўтиш билан боғлиқ ҳолда коммунистлар олдида кўпгина вазифалари турипти. Биз социалистик йўлдан боришимиз керак. Мен бунга қатъий ишонаман. Биз ҳозирги вақтда Ельцин, Травкин ва бошқалар бошчилик қилаётган Россия федерацияси таклиф этаётган йўлга туша олмаймиз. Яна қайтариб айтаман, биз социалистик йўлга содиқ бўлиб қолишимиз керак. Ер, саноат корхоналарининг тўртдан уч қисмига социалистик мулкчиликни сақлаб қолиш лозим.

Бозор иқтисодиётини муваффақиятли жорий этиш учун режалаштириш хўжалигини ҳам сақлаб қолиш лозим. Ҳозирги шароитларда режадан воз кечиш парокандаликка олиб келади.

Ишсизлик, яширин иқтисодиётнинг ва чайқовчиликнинг ўсишига қарши чоралар кўриш лозим. Бу вазифаларни ҳуқуқ-тартиботни сақлаш органларининг фаол ишисиз ҳал қилиш мумкин эмас. Бу ерда ҳам коммунистлар аниқ фикр билдириб, биз ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органларини носиёсийлаштириш за нопартиялашга қаршимиз дейишимиз керак.

Жамиятда моддий қутблашишнинг олдини олиш ҳам зарур. Айрим кишиларнинг ҳаддан ташқари бойиб кетиши ва бошқаларнинг қашшоқлашишига йўл қўйиш мумкин эмас. Агар кимдир миллионер бўлиб, кимдир 60—70 сўмлик маош ҳисобига яшайдиган бўлса социализм ҳақида умуман гапириш мумкин эмас.

Бугунги кунда озиқ-овқат ва тақчил молларни тақсимлаш муаммоси ҳам кескин бўлиб турибди. Бу ишда қаттиқ назорат ўрнатиш лозим.

Партия ташкилотлари ўз жамоаларида кадрлар билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал қилишдан бош тортишлари мумкин эмас, деб ҳисоблайман. Кадрлар сиёсатини амалга ошириш партия ишини ташкил этишнинг муҳим занжиридир.

Унча катта бўлмаган партия ташкилотлари ишини таҳлил қилиш талаб этилади. Кўпинча уларда икки—уч нафар коммунист бўлади. Балки бир қанча шундай ташкилотларни ягона бир ташкилотга бирлаштириб, мустаҳкамлаш ҳақидаги фикрни инобатга олиш керак.

Албатта, ҳозирги вақтда бошланғич партия ташкилотлари томонидан ечилиши лозим бўлган бошқа муаммолар ҳам бор. Энг муҳими уларни ҳал қилишдан қочмаслик, ташаббус кўрсатиш лозим.

Н. ВАЛИЕВ,
Тошкент ноҳиясидаги Келес қўрғон Кенгаши бошланғич партия ташкилотининг котиби, пенсионер.

● Чирчиқ шаҳар хотин-қизлар конференцияси

БОР ГАПЛАРНИ ОШКОРА АЙТИШДИ

БИЗ КЎП йиллар давомида хотин-қизларни эркаклар билан тенг ҳуқуқли қиламиз, деб жуда кўп хатоликларга йўл қўйиб келган ва энг асосийси, уларнинг АЁЛ эканликларини, жамиятимиз давомчилари — ОНА эканликларини унутиб қўйган эдик. Буларнинг салбий оқибатлари кўплаб оилаларнинг тезда бузилиб кетаётганлиги, болалар уйларида тирик етимларнинг, ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг кўпаяётганлиги бугунги кунда ҳеч кимга сир эмас. Ҳайриятки кейинги пайтларда, жуда секинлик билан бўлса-да, жамиятимизда АЁЛ қадр-қиммати, ўрни, муаммолари хусусида бир қатор янгиликлар, ўзгаришлар юз бермоқда. Ана шундай ғамхўрликлар, имтиёзларни хотин-қизларимизга етказиш, улар ҳаёти билан боғлиқ муаммоларни ҳал этишда вилоят, шаҳар ва ноҳиялардаги хотин-қизлар кенгашлари ҳам фаол иштирок этмоқдалар. Бу борада Чирчиқ шаҳар хотин-қизлар кенгаши фаолияти диққатга сазовордир. Саноатчилар шаҳри аҳолисининг ярмидан кўпроғини аёллар ташкил этади. Хўш, уларнинг бугунги кундаги ҳаётлари қандай кечаяпти? Хотин-қизлар турмушини қисман бўлса-да енгиллаштириш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда? Куни кеча бўлиб ўтган шаҳар хотин-қизлар конференциясида ана шу каби масалалар ўртага ташланди.

— Ҳурматли онахонлар, опа-сингиллар,— деди конференцияга кенгашнинг уч йиллик фаолияти ҳақида муфассал маълумот берган кенгаш раиси К. Муродова. — Сиз ва биз бугун бу ерга дилдан гаплашиш, муаммоларимизни қай йўл билан ҳал этиш, аёлларимиз турмушини бироз бўлсада енгиллаштириш учун нималар қилишимиз кераклиги ҳақида маслаҳатлашиш мақсадида тўпландик.

Ҳозирги кунда шаҳримизда 156,4 минг аҳоли бўлса, шундан 80 мингини аёллар ташкил этади. Улар шаҳримиз ижтимоий-сиёсий, маданий ҳаётининг барча соҳаларида фаол иштирок этмоқдалар. Улар ишлаб чиқаришда катта куч ҳисобланадилар. Лекин аёллар меҳнат шароитларини яхшилаш, улар саломатликларини муҳофаза қилиш борасида кўрилаётган жуда катта тадбирларга қарамай улар ҳамон оғир жисмоний куч-талаб жойларда, соғлиқ учун зарарли цехларда, тунги сменаларда ишламоқдалар. Ҳозирги кунда кўп болали аёлларни меҳнатга жалб этишнинг энг қулай усули — улар учун қисқартирилган иш кунлари жорий этиш, уйда ишлаш имкониятини яратишдан иборатдир. Лекин айни пайтда шаҳарда 638 нафар турли сабабларга кўра иш билан таъминланмаган аёл бор. Уларнинг 145 нафари туб миллатга мансубдир. 609 хотин-қиз ўзларини қаноатлантирадиган шароитларда ишлаш ниятидалар. Афсуски, кенгаш улар ҳақида етарли ғамхўрлик кўрсата олмади.

Шаҳримизда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида бир мунча яхши ишлар амалга оширилмоқда. Лекин шу ўринда айтиб ўтиш керакки, аҳолига болалар овқатларини етказиб беришда ҳам бир қанча камчилик, таъминотда узилишлар содир бўлиб турибди.

Кейинги пайтларда хотин-қизларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш ҳам бирмунча яхшиланди. Хусусан, аёл вақтини тежаш мақсадида меҳнат корхоналарининг ўзида хизмат кўрсатилмоқда. Бу иш айниқса «Узбекхиммаш», «Электрохимпром» каби корхоналарда яхши йўлга қўйилган.

Шаҳар хотин-қизлар кенгаши бундай ишлар бошида албатта. Унинг 23 аъзоси турли секцияларга бўлинган ҳолда фаолият кўрсатмоқда.

Жумладан, Ёшлар билан ишлаш, оммавий-сиёсий ишлар, янги урф одатлар ва анъаналарни тарғиб қилиш, маҳаллалардаги хотин-қизлар билан ишлаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш секциялари аъзоларининг саъй-ҳаракатлари туфайли бир қатор ибратли ишлар амалга оширилди. Масалан, «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг маданият саройида бўлиб ўтган «Замонавий аёл ишда ва уйда қандай бўлмоғи керак» деб номланган Давра суҳбатида иштирок этган ҳуқуқшунос, прокурор, шифокор, иқтисодчилар ишчиларни қизиқтирган кўпдан-кўп саволларга жавоб бердилар. Бу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Лекин шу ўринда шаҳардаги кўп болали оналардан иборат «Ҳаёт гули» клуби, УзКТЖМ қошидаги «Гулдаста» фольклор-ансамбллари фаолияти ҳам диққатга сазовор эканлигини таъкидлаш керак. Унинг аъзолари шаҳарда ўтадиган ҳар қандай тадбирларнинг фаол иштирокчиларидир.

— Маҳалламизда,— деди конференцияда сўзга чиққан «Октябрь» маҳалла қўмитаси раисаси М. Худойберганова,— энг яхши анъаналар, урф-одатлар сақланиб қолган. Булар энг аввало, оилалардаги тотувлик, қўни-қўшнилардаги меҳр-оқибат, каттага ҳурмат, кичикка иззат каби фазилатлардир. Бирор нохушлик содир бўлса, биз уни дарҳол ўз жойида, ўз вақтида ҳал этишга, уришганларни яраштиришга ҳаракат қиламиз. Ахир халқимиз бекорга айтмайди: «Бир кун уруш бўлган жойдан қирқ кун барака кетади»,— деб. Ана шундай ҳамжиҳатликни, тотувликни таъминлашда маҳалламиздаги Ҳалима Мирқодирова, Аширжон Муҳамедова каби кўп болали оналар оилалари ибрат бўлишмоқда.

Худди шунингдек, М. Худойберганова кейинги пайтда шаҳарда жиноятчилик ўсиб бораётганлигини, уларни содир этаётганларнинг аксарияти ўсмирлар эканлигини афсус билан гапирди. Буни камайтириш учун тарбияни кучайтириш керак, деди.

Шаҳар ижтимоий таъминот бўлими назоратчиси Л. Кисаева ўз сўзида пенсионерлар, кўп болали оналар, қаҳрамон оналар ва ёлғиз оналарга кўрсатилаётган ёрдам хусусида тўхталди. Хусусан, ҳозирда шаҳарда пенсия ва нафақалар билан таъминланувчи 26595 хотин-қиз бор. Улардан 1000 нафари кўп болали, 1500 нафари ёлғиз, 115 нафари қаҳрамон оналардир. Маълумки кейинги пайтларда Президентимиз оналик ва болаликни муҳофаза этиш борасида бир қанча қарорлар қабул қилди. Шаҳар ижтимоий бўлими ходимлари имтиёзларни хотин-қизларга тўлиқ етказишга ҳаракат қилмоқда.

Конференция иштирокчилари шунингдек, шаҳар халқ таълими бўлими мудири М. А. Белухина сўзларини ҳам диққат билан тингладилар. Мария Алексеевна кейинги пайтларда жумҳуриятимиз Президенти томонидан халқ таълими соҳасига, ўқитувчилар обрўсини кўтаришга доир ғамхўрликлар, хусусан уларнинг маошларини ошириш ҳақидаги қарорларидан кўпчилик мамнун эканлигини билдирди. Шунингдек, халқ маорифи ходимлари ҳам ана шу ғамхўрликларга муносиб меҳнат билан жавоб беряптилар. Хусусан, шаҳарда ўз касбини улуғловчи, болаларни, улар билан ишлашни жон-дилидан севувчи фидоий ўқитувчилар талайгина. Шулардан бири — Чирчиқдаги 10-мактаб муаллимаси О. Поремузовадир. У яқиндагина бўлиб ўтган «Йилнинг энг яхши ўқитувчиси» вилоят кўрик-танлови ғолибаси бўлди. М. А. Белухина ҳозирги пайтда бола тарбиясига эътиборни кучайтириш, бунинг учун эса оила — мактаб ҳамкорлигини йўлга қўйиш зарурлиги ҳақида сўзлади.

Шунингдек, конференцияда «Узбекхиммаш» заводи хотин-қизлар кенгаши раисаси В. Лепилина, «Ғунча» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилоти котибаси Т. Хреповалар ҳам сўзга чиқиб, ўз корхоналаридаги аёллар турмуши, уларга яратилаётган имтиёзлар, ҳал бўлиши лозим муаммолар хусусида фикр юритдилар.

Тошкент вилоят хотин-қизлар кенгаши президиуми аъзоси, жумҳурият «Китобхон» жамиятининг вилоят ташкилоти раиси К. С. Қамбарова халқ депутатлари вилоят Советида оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича янги бўлим фаолият кўрсата бошлаганлиги ва унинг вазифалари ҳақида ахборот берди.

Конференцияда шаҳар партия қўмитаси котибаси О. М. Петренко қатнашди ва нутқ сўзлади. Конференцияда вилоят хотин-қизлар конференциясига делегатлар сайланди.

З. ЖЎРАЕВА.

● **«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида кўплаб ёшлар ишлашади. Гулнора Нуриддинова бундан уч йил илгари шу жамоа сафига қўшилган эди. Қисқа муддатда танлаган чеварлик касбини пухта ўзлаштирди. Ҳозирги кунларда нормани 160 фоизга етказиб бажармоқда.**

А. РАҲИМБОЕВ суратга олган.

*

ЯНГИ ТЎПЛАМ

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриётида «Бухоро партия ташкилоти 1920—1990 йилларга оид рақамлар ва ҳужжатларда» янги тўплами чиқарилди. Тўпламда архив фондларидан олиниб, илк бор эълон қилинаётган кўпгина ҳужжатлар берилган. Тўплам уч бўлимдан иборат. Бу бўлимларда Бухоро партия ташкилоти вужудга келиши ва фаолиятининг тарихий шарҳи берилган, партия ташкилотининг таркиби ҳар томонлама тавсифланган. Тўплам кенг ўқувчилар оммасига мўлжалланган.

(ЎзТАГ мухбири).

● Маҳаллий Шўролар ва қайта қуриш

ҲАЛИ ҚИЛИНАДИГАН ИШЛАР КЎП

ЯҚИНДА Оржоникидзе ноҳиясидаги Салор қўрғони Кенгашида одатдан ташқари йиғилиш бўлиб ўтди. Унга маҳалла қўмиталарининг вакиллари, корхона, ташкилот ва хўжалик раҳбарлари таклиф этилган эди.

— Сизларни таклиф этишдан асосий мақсад, — деди йиғилишни очган Салор қўрғон Кенгаши раиси Тўлқин Ўрмонов, — ҳудудимизда 1990 йилда амалга оширилган ишларни сарҳисоб қилиш ва келгуси режаларни белгилаб олишдир.

Дарвоқе, Салор қўрғони ҳудудида сўнгги йилларда кенг кўламдаги ишлар амалга оширилмоқда. Уларнинг деярли ҳаммасига қўрғон Кенгаши бевосита раҳбарлик қилмоқда ва жон куйдирмоқда. Бу ерда 25 минг аҳоли истиқомат қилади. Биринчи навбатда асосий диққат-эътибор аҳолининг ўсиб бораётган талаб ва эҳтиёжини қондиришга, ўткир бўлиб турган ижтимоий масалаларни ҳал этишга қаратилмоқда. 1990 йилнинг ўзида Бойжигит маҳалласидаги 10 километрлик йўл асфальтланди. Бунга 26 минг сўм сарфланди. Яланғоч ота қабристони ҳам ободонлаштирилди. Заводская, Дўстлик маҳаллаларида юз минг сўмликдан ортиқ маблағ сарфлаб, 208 хонадонга газ келтирилди.

Шуни алоҳида айтиб ўтиш керакки, бунда қўрғон ҳудудидаги ташкилотлар ҳам яқиндан ёрдам бермоқда. Масалан, Қибрай яхна ичимликлар комбинати шу ердаги болалар боғчасини ўз ҳисобидан 50 ўринга кенгайтирди. Зайцев номидаги Бутуниттифоқ ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-тадқиқот илмгоҳи ҳудудида 90 ўринли янги болалар боғчаси қурилиши бошлаб юборилди. Ўрта Осиё ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий текшириш илмгоҳи 1991 йилда 90 ўринли болалар боғчаси қуришни режалаштирди.

Бундан ташқари Яланғочдаги 2-ғишт заводи қўрғончасида, «Красний Октябрь» санаторийси маҳалласида ҳам янги мактабгача болалар муассасаларини қуриш юзасидан лойиҳа ҳужжатлари тайёрлашга киришилди.

Ҳисобот билан танишар эканман, қўрғон Кенгаши аҳолининг ёрдамчи чорвачилик хўжаликларини ривожлантиришга ҳам алоҳида эътибор бераётганлигини сездим. Жумҳурият Президентининг Фармонига асосан 1990 йилда қўрғон ҳудудидаги аҳоли қўлидаги чорва моллари ҳисоб-китоб қилиб чиқилди. Ҳозирги кунда 2230 хонадонда 470 бош сигир, жами 903 бош қорамол, 1500 бош қўй ва эчки, 4550 тадан ортиқ парранда боқилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида қўрғон Кенгашининг саъи-ҳаракати туфайли аҳолига 52 тонна омухта ем тарқатилди. Хўжалик ва ташкилотлар ҳам Фармоннинг бажарилишига амалий иш билан жавоб бермоқдалар. Биргина Зайцев номидаги Бутуниттифоқ ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-тадқиқот илмгоҳи ўз ишчи-хизматчиларининг шахсий чорваси учун 10,2 тонна сомон, 11,8 тонна арпа, 28 тонна хашак берди. «Лимонарий» жамоа хўжалиги комбинати эса аҳолига 31 тонна хашак, 10 тоннадан ортиқ ширали озуқалар ажратди.

Бу борада 1991 йилда ҳам катта режалар белгиланди. Аҳолининг ёрдамчи хўжаликлари учун ем-хашак етказиб беришдаги ички имкониятлар ишга солинади.

Албатта, Кенгаш раиси Тўлқин Ўрмонов айтганидек, ютуқлар салмоқли. Лекин ҳали қилинадиган ишлар ҳам кўп. Биринчидан, 1991 йил режасига киритилган ва депутатларга наказ сифатида берилган вазифаларни бажариш керак. Бунинг учун анчагина маблағ талаб этилади. Бундан ташқари ҳалигача мавжуд бўлиб турган ўткир муаммоларни ҳам ҳал этиш лозим.

Йиғилишда иштирок этган ноҳия ички ишлар бўлими ходими Тожихўжа Абдуқодиров жиноятчилик ортиб бораётганлигини ташвиш билан тилга олди. Жиноятчиликка қарши курашда маҳалла қўмиталари, уларнинг фаоллари, бутун аҳоли ички ишлар ходимлари билан ҳамкорликда иш олиб боришлари катта самара беришини айтди. Афсуски, ҳали бундай мулоқот жонланганича йўқ.

Бундан ташқари, йиғилишда иштирок этган маҳалла фаолларидан ҳам бир қатор саволлар тушди. Шунингдек, улар ҳал этилиши мураккаб бўлиб қолаётган муаммоларни тилга олдилар.

Ўйлаймизки, бу йиғилиш қўрғон Кенгаши фаолиятини бундан буён янада жонлантиришда яхши самара беради.

Х. ОМОНОВ,
жамоатчи мухбир.

● Касаба уюшмалари ҳаёти

МОҒОРЛАГАН ВАРАҚЛАР...

КОРХОНАЛАР, ташкилотларда жамоат шартномалари қабул қилиш мавсуми бошланмоқда. Очиғини айтганда бу тадбир кўп йиллардан бери ўтказиб келинади. Лекин номигагина ташкил этилар, маъмурият қандай таклиф этса шундай ёзилиб қўйиларди. Қайта қуриш муносабати билан маъмурий-буйруқ б о з л и к нинг занг босган темир варақлари қайроқ билан тозаланмоқда. Энди меҳнаткашлар касаба уюшмаларининг ҳомийлигида ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилмоқдалар, улар учун ижтимоий шарт-шароитлар яхшиланмоқда. Бу борада «Технолог» ишлаб чиқариш бирлашмасида амалга оширилаётган ишлар диққатга сазовордир.

— Ҳозирги бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида меҳнаткашларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишда жамоа шартномаси катта аҳамиятга эга,— дейди бирлашма касаба уюшмаси қўмитасининг раиси А. Рябченко,— бу тадбирни юксак талаб даражасида ташкил этиш мақсадида қатор ташкилий ишлар қилинди. Аввало бўлинма, участка, цехларда тушунтириш ишларини олиб бордик. Аниқроғи, кўпчиликнинг фикри-зикрини иш шарт-шароитларини яхшилаш, қулайликлар, имтиёзлар яратиш, ижтимоий ривожлантириш юзасидан талаб, таклиф, мулоҳазалар билдиришга қаратдик.

Касаба уюшмаси қўмитасининг бошчилигида тузилган жамоа шартномаси лойиҳасини кўздан кечирар эканмиз, бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Ишлаб чиқаришни қайта қуриш муносабати билан айрим бўлинмалар, иш ўринлари қисқармоқда. Айтайлик, аёл киши корхонада 20—30 йил ишлаган ва пенсияга чиқишига қисқа вақт қолган. Бўшатилган ишчи-хизматчи бу ёшда иш топа олмаслиги, қийин аҳволга тушиши мумкин. Ахир у мазкур корхонани ривожлантиришга, ишлаб чиқаришни яхшилашга бутун кучи, маҳорати, билимини сарфлаган. Наҳотки ёши ўтиб, кучдан қолганда шундай ҳолга тушиши керак?!

Янги жамоа шартномасининг бир бандида 20 йилдан ортиқ шу корхонада ишлаган, ёши элликдан ошган ва штат қисқаришига тушган аёлларга 1991 йилдан бошлаб қарилик пенсиясига чиққунча унга ўртача пенсия тўлаб туриш зикр этилади.

Аёллар учун яна қатор қулайликлар кўзда тутилган. Меҳнат интизоми ва жамоат тартибини бузмаган, ўн икки ёшгача бўлган икки ва ундан ортиқ фарзанди бўлган оналарга ҳар ойда қўшимча икки дам олиш куни бериш ҳам шартларда ёзилган. Бирлашмада йигирма беш йилдан ортиқ ишлаган ва қарилик пенсиясига узатилган кишига ҳар ой пенсиясига қўшимча 90—100 сўм қўшиб бериш, корхонада 15 йилдан ортиқ ишлаганларга меҳнат таътилига бир кун, 20 йилдан кўп ишлаганларга икки кун, 25 йилдан ортиқ ишлаганларга уч кун қўшиш, ёшлар ётоқхонасида турар-жой учун пул олмаслик каби шартлар бор.

— Мамлакатимиздаги йирик корхоналар, ҳатто айрим капиталистик мамлакатларнинг жамоа шартномалари белгилаш бўйича тажрибаларини ҳам ўргандик,— дейди суҳбат давомида Аркадий Степанович.— Ундан ҳам фойдаландик.

Илғор капиталистик мамлакатларда ишчи-хизматчи ишлаб чиқаришда шикастланса ёки бахтсиз ҳодиса содир бўлса корхона эгаси жуда катта тўлов берар экан. Шунинг учун ҳам мулк эгаси унинг олдини олишга, бундай ҳодисаларнинг содир бўлмаслигига қаттиқ ҳаракат қиларкан, бутун имкониятини ишга солар экан. Хўш, бундай тажрибани нега энди бизда қўллаш мумкин эмас.

«Технолог»да касаба уюшмаси етакчилигида тузилаётган жамоа шартномаси лойиҳасида шундай бандлар бор. Чунончи, агар бахтсиз ҳодиса содир бўлса, фарзанди бўлмаса оиласига бирйўла беш минг сўм тўланади, агар фарзандлари бўлса ўғил-қизларининг ўн саккиз ёшга етгунига қадар ҳар йили ҳар бирига 500 сўмдан пул ажратиб берилади. Меҳнат жамоаси аъзоси шикастланса, касб касаллигига дучор бўлса, бирйўла биринчи гуруҳ учун 5 минг сўм, иккинчи гуруҳ учун 4 минг сўм, учинчи гуруҳ учун 3 минг сўм тўланади.

Тузилаётган жамоа шартномаси лойиҳасида яна қатор шу каби янги бандлар бор. Ишчи-хизматчилардан юздан ортиқ таклиф, мулоҳазалар тушди. Уларнинг аксарияти янги жамоа шартномаси лойиҳасига киритилди.

Б. ПУЛАТОВ,
Тошкент вилояти ва шаҳри касаба уюшмалари бирлашмаси Кенгаши матбуот марказининг мудири.

ЎЗБЕК ЖАНГЧИЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш қўмитасининг ташаббуси билан шу қўмитанинг аъзолари — жумҳурият халқ депутатлари Р. Р. Акбаров ва Б. Қ. Алиев яқинда Белоруссия ҳарбий округининг қисмларида бўлиб қайтдилар.

ЎзТАГ мухбири халқ депутатлари билан учрашиб, суҳбатлашди.

— Биз уч кун мобайнида қардош Белоруссия тупроғида хизмат қилаётган юртдошларимиз билан учрашувлар ўтказдик, — деди Бурхон Қосимович. — Шунингдек жангчи йигитларнинг командирлари ва сиёсий бўлимларнинг бошлиқлари билан суҳбатлашдик.

— **Ҳамюртларимизнинг армиядаги хизмати қандай ўтаяпти!**

— Шуни айтиш керакки, у ерда ўзбекистонликларнинг хизмати умуман яхши ўтмоқда. Улар Ватан олдидаги ўз фуқаролик бурчини намунали адо этаётирлар. Жанговар ва сиёсий тайёргарликларини кун сайин оширишга эришмоқдалар. Бу билан йигитлар ўз командирларининг табригига сазовор бўлишяпти. Бунга биз ҳарбий қисмда бўлган вақтимизда ишонч ҳосил қилдик. Бу ёшларнинг кўпчилиги Андижон, Наманган, Фарғона, Сурхондарё ва Самарқанд вилоятларидан ҳарбий хизматга чақирилганлар.

— Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, — деб суҳбатга қўшилди Рустам Раҳбарович, — ҳарбий қисмда қўпол хатти-ҳаракат қилган йигитлар ҳам борлиги маълум бўлди. Биз ана шу аскарлар орасида бўлдик. Улар ҳар бирининг кўнглига қўл солдик. Узоқ давом этган суҳбатлардан кейин шу нарса аниқландики, йигитлар ўртасидаги келишмовчиликлар секин-аста низолар чиқишига олиб келган. Ниҳоят, иш айрим ёшлар ичида бир-бирини калтаклаш даражасигача бориб етган. Аниқланишича, бундай низоларнинг келиб чиқишига аввало қисмдаги аскарлар ўртасида ҳарбий интизомнинг бўшашиб кетганлиги, йигитларнинг ҳарбий ва сиёсий тайёргарликни такомиллаштириш ўрнига хўжалик ишлари билан машғул бўлганликлари, шунингдек юз берган низолар иссиғида муҳокама қилиниб, ҳарбий интизомни бузувчиларга нисбатан ўз вақтида тегишли чора кўрилмаганлиги ва, ниҳоят, баъзи офицерлар ҳамда прапорщикларда ўз қўл остидагиларини тарбиялашда педагогик ёндашувнинг йўқлиги, ўзбек миллатига мансуб айрим аскарлар орасида рус тилини яхши билмаслик баҳонасида устав талабларини бажармаслик ҳоллари сабаб бўлган.

Хуллас, сабаблар анчагина экан. Йигитларимизга кўп нарсаларни тушунтиришга тўғри келди.

— **Бурхон Қосимович, юртдошларимизнинг турмуш шароитлари қандай!**

— Уларнинг армиядаги ҳаёти ёмон эмас, албатта. Умуман, бутун сафар давомида бизлар бирон-бир юртдошимизнинг турмуш шароитидан нолиганини эшитмадик. Аммо биз бўлган қисмдаги кутубхонада аскарлар учун ўзбек тилида рўзнома ва ойномалар, шунингдек даврий китоблар йўқ даражада. Биз ҳарбий қисмга ўзимиз билан ўзбек ёзувчилари ва шоирларининг китобларини ҳамда рўзнома ва ойномаларнинг янги сонларини олиб борган эдик. Уларни йигитларимизга ҳадя этдик.

Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, ҳарбий қисм командирларининг ўзбекистонлик жангчилар тўғрисидаги фикрлари яхши. Биз генерал-майор В. Л. Неверов билан учрашганимизда, у йигитларимизнинг ҳарбий бурчга катта масъулият билан муносабатда бўлаётганликлари ҳақида, меҳнатсеварлиги ва бошқа инсоний фазилатлари тўғрисида фахрланиб сўзлаб берди.

Т. БОТИРБЕКОВ.

«ИСЛОМ ПАРТИЯСИ»НИ ТУЗИШ КИМГА ВА НИМА УЧУН КЕРАК БЎЛИБ ҚОЛДИ?

● Қайта қуриш мамлакатимизга мусаффо тонг шабадасини олиб келди. Унинг ҳавоси етмиш йилдан кўпроқ вақтдан бери қурум босган кўнгилларни очиб юборди. Одамлар биринчи марта эркин нафас ола бошладилар. Ҳаётимизга чинакам ошкоралик, демократия, эркинлик кириб келди.

Маъмурий буйруқбозлик занжирлари парчаланиб кетди. Унинг ўрнига халқнинг орзу-ниятлари ушаладиган ҳақиқатни бор овоз билан баралла айтадиган, оқни оқ, қорани қора дейдиган, яъни ҳамма нарсани ўз номи билан атайдиган яхши замон келди. Минг қатла шукурки, эндиликда қайта қуриш меваларини ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз: бундан йигирма-ўттиз йил эмас, қайта қуришдан олдинги тўрт-беш йилда ҳам ҳақиқатни бундай ошкора айтиш у ёқда турсин, ҳатто ўйлашга ҳам юрак бетламас эди. Таъқиблардан чўчиш эса одатдаги бир ҳолга айланганди.

Лоақал виждон эркинлигини олиб кўрайлик. Келин-куёвларга никоҳ ўқитиш, кўпчилик олдида, яъни тўй-маърака ва маросимларда юзга фотиҳа тортиш, масжидга бориб намоз ўқишга ҳадиксираш ҳам ҳолва экан. Негаки, яқин кишиси, ҳатто қариндош-уруғ, ака-ука қазо қилганида жанозада қатнашгани учун партия сафидан ўчирилган кишиларни кўрмадикми? Энди-чи? Шукр, ундай замонлар сира ҳам қайтмас бўлиб ўтиб кетди. Халқимиз қайта қуриш шарофати билан ўзига берилган эркинликларнинг шоҳиди бўляптими? «Ойнаи жаҳон»да ийд-рамазон ҳайити кўрсатилганида ва у яна такрорий намойиш қилинганида халқимиз кўнгли тоғдай кўтарилди. Масжид қуриш у ёқда турсин, борлари ҳам бузиб ташланган даврларни бир эслайлик. Энди-чи. Республикамизда икки юздан ортиқ янги масжид қурилди, кўплари қайта таъмирланди. Бугина эмас, беш юз нафар фуқаронинг ҳажга бориб келгани, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари Диния бошқармасининг ярим ойлик диний-ижтимоий «Ислом нури» жаридаси нашр этила бошлангани, «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида» СССР Қонуни қабул қилинганлиги, «Қуръон» таржимаси тарихда биринчи бор «Шарқ юлдузи» журналида ўзбек тилида чоп этилаётганлиги, «Қуръон» оятлари ёзилган пластинка чиққанлиги, Муҳаммад пайғамбар ҳадисларининг ахлоқ-одобга оид намуналари нашр қилингани, диний жамоаларнинг телевидение ва радиода эркин чиқишлари, дуою тиловатлари, ҳатто, уларнинг СССР ва Ўзбекистон ССР халқ депутатлари, маҳаллий Советларнинг депутатлари этиб сайлангани ва бошқа шу каби мисоллар қайта қуриш самаралари эмасми? Динга қарши ҳуруж бўлган пайтлар билан ҳозирги давр ер билан осмонча фарқ қилади!

Ўзбекистон ССР Президентининг меҳр-мурувват, етим-есирларга эътибор кўрсатиши, кам даромадли кишилар тоифасини ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари, байналмилал жангчиларга, кўп болали оналарга моддий ёрдам, врач ва ўқитувчиларнинг маоши ошиши, бошланғич синф ўқувчилари учун бепул нонушта бериш, аҳолига томорқа ерлари ажратиш, чорва моллари ва улар учун ем-хашак сотиш тўғрисидаги қатор фармонлари халқимиз фаровонлигини оширишга қаратилган муҳим қадамлар бўлди.

Биз бугунги кунда амалга оширилаётган ва халқимиз миннатдор бўлиб, дилдан севинч билан кутиб олган хайрли ишларнинг ҳаммасини ҳам санаб ўтмоқчи эмасмиз. Булар республикамиздаги ҳар бир фуқарога аён. Халқимизни хурсанд қилаётган шундай яхши тадбирлар амалга оширилаётган бир пайтда кўпчиликни ташвишга солаётган жиддий бир ҳолат ҳақида ошкора ва холисона сўз юритмоқчимиз.

Маълумки, мамлакатимиз, шу жумладан, республикамиз ҳозир оғир даврни бошдан кечирмоқда. Бугунги кунда йиллар давомида йиғилиб қолган ижтимоий-иқтисодий, миллий, диний муаммолар жумҳуриятимизда ўз ечимини босқичма-босқич топмоқда. Шароит биздан мавжуд қийинчиликларни бартараф қилиш учун ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ ақл-заковатли, сабр-тоқатли бўлишни тақозо этмоқда. Бу халқимиз учун биринчи синов эмас, у бундай қийинчиликларни жуда кўп бор енгган, бу сафар ҳам шундай бўлишига ҳеч кимда шак-шубҳа йўқ. Чунки, ниятимиз — бир-биримиз билан аҳил бўлиб, бир-биримизни қўллаб-қувватлаш, халқимизнинг ҳаётини бадастур қилиш.

Бугунги ва эртанги кунга ишонч руҳида гапираётганимиз боиси шундаки, халқимизда ўзаро бирлик, жамоатчилик ҳиссиёти кучли, бу эса ҳеч қачон, ҳеч кимни доғда қолдирмаган. Зеро, бир заминда яшаб, тақдиримизни маҳкам боғлаган эканмиз, бугунги кунимиз ва келажагимиз ҳақида ҳам қайғуришимиз зарур.

Ҳаммамизга маълумки, ҳар қандай эзгу ишнинг ибтидосида, албатта, фотиҳага қўл очиб, юртимиз ва халқимиз тинч бўлсин, деймиз. Бу гапнинг тагида жуда катта маъно борлигини ва у миллий ахлоқ белгиси эканлигини унутмаслигимиз керак.

Умуман, миллатимизга, диёнатимизга хос бўлган инсоний фазилатлар ҳамиша ҳаётимизни безаб келган ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолишига шак-шубҳа йўқ. Чунки, бунинг бунёдкори ҳам, эъзозлаб сақловчиси ҳам халқимиздир. Лекин мамлакатимиз бошидаги таҳликали кунларда эл учун зарур бўлган, унинг дардига малҳам бўладиган ўз хизматимизни ҳаммамиз ҳам тўғри ва виждонан бажаряпмизми? Сўз ва иш бирлигига амал қиляпмизми?

Мамлакатда иқтисодий қийинчиликлар ва турли хил тангликлар юз бериб турган кейинги йилларда республикамиз раҳбарияти амалга ошираётган хайрли ишларнинг рўёбга чиқарилиши жумҳуриятдаги барча қийинчиликларни ҳам бирданига ҳал қилиш имконини бермайди, албатта. Бунинг учун жамиятимизда фуқаролик бирдамлиги ва бу бирдамликнинг яхши ният ва мақсадлар сари дадил ҳаракати ҳам керак.

Лекин, афсуски, буни ҳамма ҳам тўғри тушунаётгани йўқ. Баъзилар ҳатто уни тушунишни ҳам хоҳламаётирлар. Шундай экан, давлатнинг диний муассасаларга, диндорларга бўлган ижобий муносабати тўғрисида айтиб ўтиш лозим. Бу ерда гап бир неча йилдан бери диний эътиқодимизда содир бўлаётган низо-ихтилофлар ҳақида бораётир. Масаланинг мураккаблиги шундаки, айрим шахслар бу ихтилофлардан ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланиб, ислом ақоиди асосларини чуқур ҳис этмаган ҳолда ихтилоф йўлига қадам босмоқдалар.

Бўлаётган воқеалар кимнинг ким эканлигини янада очиқ кўрсатяпти. Халқимиз шу кунлардаги қийинчиликларимиздан фойдаланиб, жамиятда сиёсий, диний, миллий низо уйғотишга интилаётган кимсаларнинг кирдикорларини тобора кўпроқ билиб олмоқдалар.

Айрим норасмий уюшмалар раҳбарларининг хатти-ҳаракати шундан далолат беряптики, улар ҳозиргача оммани чалғитиш учун найрангбозлик йўлига ўтиб олиб, энди диндор-сиёсатчилар билан ўзаро бирлашишга, бир-бирларини қўллаб-қувватлашга, зимдан тил бириктиришга киришмоқдалар. Улар диндорларга яхшиликни раво кўриш мақсадида эмас, балки улардан ўз мақсадлари йўлида фойдаланиб қолишга ҳаракат қилмоқдалар. Бу гап шу кунларда диний Ислом партиясини ташкил қилмоқчи бўлган одамлар билан бирлашиб, ўз фаолиятини қайта жонлантиришга интилаётган, лекин ўзлари хилма-хил гуруҳларга парчаланиб, бирон ижобий йўл топа олмаётган норасмий ташкилотларнинг раҳбарларига тегишлидир.

Ҳолбуки, диндорларнинг фикрини ифода этувчи Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонларининг Диния бошқармаси Ислом партиясининг ташкил этилишига қаршилигини ўз вақтида билдирганди. Ўз юрти ва халқи учун жон куйдираётган кўпчилик холис кишилар ҳам динни ва жамиятимиздаги сиёсий ҳаракатларни ўз шахсий манфаати йўлида ҳеч нарсадан қайтмайдиган кимсалардан тозалашни талаб қилмоқдалар.

Энди эътиборингизни бир мисолга қаратмоқчимиз. СССРнинг «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги қонунига асосланиб, 1990 йилнинг 17 декабрь ва 1991 йилнинг 12 январь кунлари «Ислом уйғониш партияси» деб аталмиш уюшма вакиллари А. Ўтаев, А. Каримов, Н. Шокиров ва бошқалар шу йилнинг 26—27 январь кунларида Тошкент шаҳар халқ депутатлари Совети ижроия комитетида Тошкентда шу партиянинг республика таъсис мажлисини ўтказиш тўғрисида рухсат сўраб, мурожаат қилдилар. Бироқ Тошкент шаҳар ижроқўми 22 январь куни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг 1988 йил 19 августдаги, 1990 йил 21 февралдаги қарорларига биноан ҳамда Тошкент шаҳар Советининг 1989 йил 1 апрелдаги қарорига асосланиб, бу илтимосни рад этди.

Шунингдек, юқорида номлари тилга олинган норасмий уюшма ташкилотчилари халқ депутатлари Тошкент шаҳар ижроия қўмитаси ва шаҳар прокуратурасига ҳам таклиф этилиб, йиғилиш ва митингларни ташкил қилиш ва уларни ўтказиш ҳақидаги тегишли қарорлар билан таништирилдилар. Улар бу қарорларга риоя қилишмаган тақдирда қонун йўли билан тегишли жавобгарликка тортилажаги уқтирилди. Аммо бу уқтиришлар кор қилмади. Шу йилнинг 26 январь куни соат 8 да Тошкент шаҳар Фрунзе районида жойлашган Тўқимачилар маданият саройида рухсат этилмаган тадбирни ўтказиш учун 300 дан кўпроқ киши тўпланди.

Шу ўринда савол туғилади: Хўш, ушбу йиғинни ўтказишга ким ҳомийлик қилди?

Йиғилганларга бу ҳаракатнинг ғайри-қонуний эканлиги тушунтирилиб, улар осойишталик билан тарқатилдилар. Юзлаб одамларни ўзларига эргаштирган Дониёр Жабборов, Абдулла Ўтаев, Адҳам Каримов, Абдураҳим Пўлатов, Абдулла Юсуповларга эса суд ҳукми билан 100 сўмдан 1000 сўмгача жарима солинди. Уларнинг бу ниятлари оқибатларига тушунмай бу ерга келган юзлаб кишилар эса огоҳлантирилди.

Шуниси ажабланарлики, рухсат этилмаган бу тадбирга фақат Андижон, Наманган ва Тошкент шаҳарларидангина кишилар қатнашиб қолмай, балки мамлакатнинг турли ҳудудларидан ҳам вакиллар иштирок этишди.

Юртимизнинг шундай нотинчлиги пайтида турли миллий ва диний оқимларга бўлинишнинг кимга кераги бор? Бундан муддао нима ўзи?

Республикамизда тарқалаётган миш-мишлардан муштарийлар хабардор бўлсалар керак. Баъзи бировлар вужудга келаётган ҳар хил муаммоларни диний-сиёсий партиялар тузиш йўли билан ҳал қилиш мумкин, деб ишонтиришга уринмоқдалар. Бундай кишиларни бир нарса бирлаштириб турибди. У ҳам бўлса — ҳокимиятга интилиш ва бу йўлда ҳеч нарсадан тап тортмасликдир. Улар диндорларни бўлиб-бўлиб юбориб, бир-бирига қарши қилиб қўйишга уринишяпти. Улар мамлакатимизда кўп партиялилик қарор топаётганидан фойдаланиб қолиш, ўз мақсадларига эришиш учун ҳатто қадриятларимизни ерга уришдан ҳам қайтмаяптилар. Шу кунларда халқ орасида дин, эътиқод номи билан одамларни турли хил сиёсий йўлларга буришга интилаётган шахслар, гуруҳлар республикамизда ғайри-қонуний иш олиб бораётганликлари сир эмас.

Ҳозир «янгича партия»ни талаб қилиб чиқаётган шахслар, гуруҳлар фаолиятига тегишли баҳо бериш зарур, албатта. Бу тўғрида жумҳуриятимизнинг илм, дин аҳллари, қолаверса, кенг жамоатчилик ўз фикрларини айтишлари керак. Шунингдек, халқ ўртасида ҳозирнинг ўзидаёқ пайдо бўлган баъзи фикрлар ва хавотирликлар тўғрисида тўхталиш ҳам жоиздир.

Маълумки, диний эътиқод деганда маълум бир диннинг талабларини бажариш ва унинг илоҳий таълимотларига сидқидилдан ишониш тушунилади. Мусулмонлар динга ишонувчи киши сифатида бирон-бир уюшмага, сиёсий оқим ёки партияга муҳтож эмаслар. Зеро, мусулмонларнинг барчаси Оллоҳнинг бандаси бўлгани сабабли, ижтимоий-сиёсий манфаатлари мос келмайдиган гуруҳларга ажралиб, ўз манфаатини ислом дини номи билан ниқоблаши ислом ақоидига тамомила зиддир.

Бу фикрни хорижий шарқ мамлакатларида ислом дини билан сиёсатнинг ўзаро таъсири ва бугунги кундаги аҳволи мисолида ҳам тасдиқлаш мумкин. У мамлакатларда ҳам диндан сиёсий йўлда фойдаланишга кўп уринишлар бўлган ва бу нарса бугун ҳам давом этиб келмоқда. Ўша ерларда уларнинг мақсадларини билган ҳолда руҳонийлар, диндорлар, давлат ҳам уларга қарши курашади.

Бунга яққол мисол қилиб ислом фундаментализмининг ўта ўнг сиёсий оқими бўлган «Мусулмон биродарлари» партиясини кўрсатиш мумкин. Айтиш керакки, бу партия диндорларнинг оғир аҳволи ва ечилмаган муаммоларини қурол қилиб, кўп мамлакатларда катта сиёсий тўқнашувлар келиб чиқишига сабабчи бўлдилар. «Мусулмон биродарлари» партияси ўз сиёсий дастурида халққа қанчалик ваъдалар бермасин, ўз сўзи уддасидан чиқмади, чиқиши ҳам мумкин эмас эди. Чунки сиёсат, иқтисод, дин, маданият тушунчалари қанчалик бир-бири билан боғлиқ бўлмасин, бу соҳадаги муаммоларни ҳал қилишнинг ўз қонуниятлари, ўз хусусиятлари бор. Уларни шовқин-суронлар билан, сиёсий-диний экстремизм йўли билан ҳал қилиб бўлмайди.

Биз халқимизнинг диний эътиқодларини ғоятда ҳурмат қиламиз, уни умуминсоний маданиятнинг улкан бўлаги, деб қараймиз. Боиси — динга ишонувчи миллионлаб юртдошларимиз ўз ҳалол меҳнатлари билан юртимиз фаровонлигини таъмин этмоқдалар, жамиятимизни поклаш ишига ўзларининг катта ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар. Шунинг учун кўпчиликнинг динга самимий эътиқодини диндан ўз манфаатлари йўлида фойдаланаётганлар билан аралаштирмаслик ва бу йўлдаги ғаразли мақсадларга қарши курашиш лозим.

Ислом партиясини тузмоқчи бўлганларнинг кирдикорлари ортида нималар яшириниб ётибди? Шуни айтиш керакки, бу диний оқим мақсади социалистик тузумни ағдариб, унинг ўрнига теократик диний давлат тузишдан иборат. Бу ерда кимнингдир қўли борлиги аниқ. Биламиз, бу ҳаракатлар илдизи Москвагача чўзилган. Бу у ердаги Октябрь район ижроия қўмитаси раиси Заславский томонидан қайд этилган ислом партиясидир. Заславскийнинг бунчалик жон куйдиришининг боиси нимада экан? Қачондан бери у Ислом ва мусулмонлар ҳимоячиси бўлиб қолди экан? Ҳозирча бу бизга жумбоқ.

Ана шу тузилмоқчи бўлган ислом партиясининг раиси Актаев ва унинг муовини С. Гадоевлар-чи? Бу шахслар Ўзбекистон суверен республика эканлигини ва унинг қонунларини оёқ ости қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқлигини билишлари зарур эди. Улар яна шуни ҳам билишлари керакки, «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги СССР Қонунида «Диний ташкилотлар сиёсий партиялар фаолиятида қатнашмайди», деб белгилаб қўйилган. Холисона мулоҳаза қиладиган бўлсак, жамиятимиз олдидаги вазифаларни диний ва миллий бўлиниш йўли билан эмас, аксинча, жумҳуриятимизда яшаётган барча халқларнинг диний, миллий хусусиятларидан қатъи назар, уларнинг сиёсий бирлиги, бир-бирига ишончи ва ёрдами асосидагина ҳал қилишимиз мумкин. Бу қонуниятни ҳам диний, ҳам миллий нуқтаи назардан англаб олиш ҳар биримизнинг шу кундаги сиёсий вазифамиздир. Қуръони Каримда ҳам, пайғамбар ҳадисларида ҳам одамлар ўртасига низо солиш эмас, уларни бирлаштириш савоб иш эканлиги уқтириб ўтилган-ку!

Қолаверса, қайта қуриш берган виждон эркинлиги, ошкоралик, демократияни чуқурлаштиришни наҳотки ислом партияси тузиш жазавасида юрганлар нотўғри тушунсалар?!

СССРнинг 1990 йил 1 октябрда қабул қилинган «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги қонунида қонун олдида барча диндор ва динга ишонмайдиганларнинг тўла тенглиги, диний эътиқод туфайли адоват ва нафрат қўзғатишни тақиқлаш ҳақидаги фикрлар янада ривожлантирилиб, шундай дейилади: «Ҳеч ким ўз диний эътиқодларини рўкач қилиб, Қонунда белгиланган мажбуриятларни бажаришдан бўйин товлай олмайди». (4-модда). «Барча динлар ва диний эътиқодлар қонун олдида баравардир». «Диний ташкилотлар амалдаги қонун талабларига ва ҳуқуқ-тартиботга риоя этишга мажбурдирлар». (5-модда).

Диндорлар номидан ўз манфаатини кўзлаб иш тутаётган, ўз сиёсий йўлини ўтказишга ҳаракат қилаётганлар содда кишиларни алдамаяптиларми? Қонун ман этишига қарамай, маҳаллий ҳокимиятдан нега кўра била туриб қонунга зид нарсани талаб қилмоқдалар? Янги сиёсий партия тузмоқчи бўлаётганларнинг ўзлари халққа бирон фойдали ҳиммат кўрсатишганмиди? Улар ўзи ҳақиқий диндорларми?

Муҳаммад пайғамбар: «Ҳамма одамлар — Оллоҳнинг оиласи, шу оила учун энг кўп фойда келтирган киши Оллоҳнинг энг севимли бандаси», деган эдилар. Элу юрт, барча миллатлар, халқлар бирлиги ва аҳиллиги учун жон куйдириш ҳам қарз, ҳам фарз бўлган шу кунларда нега улар ўртамизга нифоқ, аҳилчилигимизга рахна солишга уринмоқдалар. Йўқ, уларнинг нияти республикамиздаги ҳозирги тинч-тотув, баҳамжиҳат, якдил турмуш тарзига зарба бериш экани бизга мутлақо аён. Нафақат Москвада, балки чет элларда софдиллигимиз, якдиллигимиз, порахўрлик, ўғирлик каби иллатларга қарши курашишимизни ёқтирмаган ҳаётимизга ғаразли кўз билан қараётганларнинг қўли бор эмасмикан бунда? Бу саволлар барча зийрак кишиларни ташвишлантирмоқда.

Аммо улар ўз мақсадларига эришиш учун кўп ҳаракат қилган бўлсаларда, халқимиз бунга асло йўл қўймайди. Бугина эмас, бошқа диндаги кишиларнинг ҳам ғайриқонуний хатти-ҳаракатларига йўл қўймаймиз. «Ислом партияси» раҳнамолари бизнинг келажак сари тутаётган оқилона ва хайрли ишларимизга асло тўғаноқ бўла олмайди! Лекин динни ниқоб қилиб олиб, халқнинг ишончини суиистеъмол қилганлар ҳеч қачон муродларига етган эмаслар. Тарихда бундай мисоллар истаганча топилади.

Зеро, эркинликни истаган нарсани қилавериш, деб тушуниш хато эканлигини ҳам эслатиб ўтиш жоиздир. Буюк алломалардан бири ўз ҳамсуҳбатига бу ҳақда шундай деган эди:

— Тўтиқушдек бир сўзга ёпишиб олиб, ҳадеб эркинлик, эркинлик, деб такрорлайверасан, қаерда ўша сен айтган эркинлик, унинг маъноси нимада? Агар ўзинг тасаввур қилган маънодаги эркинликка эришсанг, нима бўлишини биласанми? Ўша эркинлик фалсафий маънода тубсиз бўшлиқ, турмушда, амалда эса — сен ялқов, сарқитхўр бўласан. Сени, ўзинг ўйлаган маънодаги эркин кишини ҳаёт билан, одамлар билан нима боғлаб туради? Мана қушлар эркин, аммо шулар ҳам уя қуради, сен эса уя ҳам қурмайсан. Яхшироқ ўйлаб кўргин-а, эркинлик — охир-оқибатда бўшлиқ, чегарасизлик эканлигини кўрасан-қўясан. Бундан узоқроққа ҳеч ким боролмаган, ҳеч ким. Сен билан бизга йўл бўлсин! Биз ҳаммамиз яқин кишиларимиз олдидаги мажбуриятлардан эркин юришни хоҳлаймиз. Аслида эса худди мана шу мажбуриятларни ҳис этганимиз учун биз одам бўлганмиз. Мана шу ҳиссиётимиз бўлмаганида биз ҳайвонлар бўлиб қолардик.

Ўз манфаатини кўзлаб, «Ислом партияси» тузишга уринаётганлар элу юрт, халқ олдидаги худди мана шу мажбуриятларини ҳис этишяптими? Бу партияни тузиш, умуман, мусулмончиликка тўғри келадими ўзи? Муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф яқинда умуман исломда партия тузиш мантиқсиз нарса эканлигини исботлаб, ислом динининг ўзи партия, Қуръони Карим эса унинг дастури эканлигини таъкидлади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг ҳақиқий мусулмонлари шу ғояни қўллаб-қувватлайдилар.

Мутолиб УСМОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти «Қуръон»нинг ўзбекча академик нашрини тайёрлаш гуруҳининг раҳбари, фалсафа фанлари доктори.

Ҳамид ИКРОМОВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

(«Совет Ўзбекистони», 1991 йил 30 январь).

● Одамлар эҳтиёжига бефарқ бўлмайлик!

САҲОВАТ СОҲАСИ КЕНГ

ЖУМҲУРИЯТ Ижтимоий таъминот вазирлигининг бир гуруҳ мутахассислари шу йил 15 январда Тошкент вилоятининг Бўка ноҳиясида бир кунлик анъанавий сафарда бўлиб, ижтимоий таъминот бўлимининг меҳнаткашларга ижтимоий таъминот хизмати кўрсатиш соҳасидаги ишлари билан танишди, фуқаролар билан учрашди.

Сафар пайтида ижтимоий таъминот вазири С. Хўжаева бошлиқ мутахассислар ноҳия меҳнаткашларини қабул қилишган бўлса, бошқа бир гуруҳ ходимлар ноҳиядаги «Ленинизм», «Партия XIX съезди», «Ленин йўли», «Октябрь 40 йиллиги» жамоа хўжаликлари, пахта заводи, халқ таълими бўлими, ноҳия матлубот уюшмаси ва бошқа корхона ҳамда муассасалар меҳнаткашлари билан учрашиб, уларнинг саволларига жавоблар беришди.

Ижтимоий ёрдам бўлими ходимлари эса ноҳиядаги 688 нафар ёлғиз қария ва ногиронга кўрсатилаётган ғамхўрликлар, уларнинг маиший турмушини яхшилаш соҳасида амалга оширилаётган тадбирлар, «Ветеран» дўконларининг фаолияти билан атрофлича танишиб чиқишди.

Шунингдек, мутахассислар вилоят ижтимоий таъминот бошқармасининг ходимлари билан биргаликда уч юзга яқин қария, уруш ветерани, кўп болали оналарга тайинланган пенсия ва нафақа ишларини текшириб, йўл қўйилган камчиликларни бартараф этишди, бўлим ходимларига фойдали маслаҳатлар беришди.

Меҳнаткашларни қабул қилиш жараёнида шу нарса маълум бўлдики, кўпчилик кекса ногиронлар, кўп болали қаҳрамон оналар пенсия пулини ошириш тўғрисида эмас, машина олиш учун навбатда туришганлари, уни ололмаётганликларидан шикоят қилиб келишган эди. Бу бир томондан кишини қувонтирса, иккинчи томондан ўйлашга мажбур этади. Хурсанд қиладиган томони шундаки, кишида одамлар унчалик камбағал эмас, ҳатто машина сотиб олишга ҳам етарли маблағи бор, деган фикр туғилади. Ўйлантирадиган томони шуки, баъзи оилалар болаларининг ризқини қийиб, емай-ичмай, ҳавоий орзу-ҳаваслар кетидан қувиб машинага пул тўплашмоқда.

Масалан, ўн бир боланинг онаси бева Нури Маннопова атиги 70 сўм пенсия олса ҳам болаларига машина олиб бериш ҳаракатида юрибди. Улуғ Ватан урушининг қатнашчилари А. Аҳмедов, А. Раимқулов, О. Ўрунова, Ғ. Ғофуров, қаҳрамон она М. Аҳмедова, қарилик пенсионери С. Илёсовалар ҳам машина олиш навбатини тезлаштиришни илтимос қилиб келишган. Бундай кишилардан «Сиз аввало ўз соғлиғингиз ҳақида ўйлаб кўрдингизми, фарзандларингизнинг келажаги қандай бўлади», деб сўраб ўтиришнинг ўзи бефойда. Чунки уларнинг фикри-зикри тезроқ машиналик бўлиш.

Қабулга келган пенсионерларнинг кўпчилиги фахрийларга бириктирилган дўконларда маҳсулотлар мунтазам берилмаётганидан шикоят қилишди. Айниқса, кексалар дидига мос, арзон нархдаги кийим-кечакларнинг йўқлиги, гўшт маҳсулотларининг камдан кам ҳолларда истеъмолга чиқарилаётганлиги пенсионерларни кўпроқ ташвишлантирмоқда.

Ўзбекистон ССР Президентининг Фармонига кўра ноҳия жамоа хўжаликларида пенсияга чиқаётган қариялар, ногиронлар, I гуруҳ уруш фахрийлари талайгина имтиёзлардан фойдаланмоқдалар. Ижроқўмнинг қарорига кўра 23 нафар I гуруҳ уруш ногирони, 4 байналмилалчи жангчига ҳар ойда 50 сўмдан қўшимча қўшиб берилмоқда. Ноҳия бўйича 423 пенсионерга ички пенсия тайинланган. Жумладан, «Ленин йўли», Ҳамза номли, «Октябрь 40 йиллиги», «Коммунизм», «Ленинизм», «XIX партсъезди» жамоа хўжаликларида кўпгина деҳқонларга ой сайин 20 сўмдан 50 сўмгача, 122-сонли автокорхонада 10 нафар пенсионерга 50 сўмдан 70 сўмгача ички пенсия тўлаб келинмоқда.

Шу нарса ачинарлики, бундай хайрли тадбир ноҳиядаги бошқа саноат корхоналари, муассасалари фаолиятига тадбиқ этилмаган. Ноҳия пахта заводида ҳозирги кунда 600 дан ортиқ ишчи-хизматчи, шундан 30 нафар пенсионер фаолият кўрсатмоқда. Уларга ҳар байрам кунлари турли совғалар, пул сийловлари, пенсияга чиқаётганларга эса кийимлик матолар берилади. Бироқ заводда кўп йиллар меҳнат қилиб пенсияга чиққан, ҳозир эса оз миқдорда пенсия олиб келаётган собиқ ишчилар пенсиясига қўшимчалар қўшиб берилмаяпти. Маблағлар етарли, аммо бу ишга ҳафсала йўқ. Завод директори Баҳром Абдуллаевнинг эътибори ана шу ҳаётий муҳим масалага қаратилди. У киши бу ишни зудлик билан қўлга олажагини, яқин кунларда илгари қарилик пенсиясига чиққан, камида 10 нафар кишининг пенсиясига қўшимчалар қўшилишини айтди.

Шуниси ачинарлики, пенсионерлар ишлаб кетган ташкилотлар, корхоналар ўзларининг собиқ ишчи-хизматчиларидан хабар олишмайди. Масалан, вилоят касалхонасида 20 йилдан ортиқ меҳнат қилган, ҳозир эса ёлғиз қолган Э. Пистерга неча йилдан бери на моддий, на маънавий ёрдам берилмай келинмоқда. Бундай мисолларни бошқа ташкилотлардан ҳам кўплаб келтириш мумкин.

Ижтимоий таъминот вазирлиги ходимлари шу куни ўттиздан ортиқ пенсионер, кўп болали она, уруш ногиронлари уйларида бўлиб, уларнинг турмуш шароити, яшаш тарзи билан яқиндан танишишди, зарур ҳолларда моддий ва маънавий ёрдам кўрсатишди.

Мана, Пушкин кўчасидаги 7-уйда яшовчи шахсий пенсионер Ҳидоят ая Ёрова хонадони. Уч хонали кичик-кичик уйда 11 жон истиқомат қилмоқда. Онахон 80 ни қоралаб қолган. Болаликдан ақли ноқис 2 ногирон, бир меҳнат ногирони, келин ва невaралар яхши иситилмаган хоналарда жунжикиб ўтиришибди. Ўтин-чўпдан дарак йўқ. Уч йилдан бери кўмир «навбати» бу оилани четлаб ўтади. Оила ногирон болаларнинг 70 сўмдан пенсияси-ю, ноҳия матлубот уюшмасида қурувчи бўлиб ишлаётган тўнғич фарзанднинг ойлиги билан тирикчилик қилишади. Бунинг устига онахоннинг пенсияси турли сабабларга кўра уч ойдан бери келмай қўйган экан. Биз бу хонадондан қалбларимиз музлаб, туйғуларимиз жунбушга келиб чиқдик.

Ойбек кўчаси, 28-уйда яшовчи Мажид Мадаминовлар оиласида 11 фарзанд вояга етди. Она фарзандлари туфайли ёлчитиб ишлай олмади. Бор-йўғи 9 йил иш стажи орттирди. Ота бўлса пахта заводида ишлаб 1987 йилдан қарилик пенсиясига чиқди. 1991 йил 1 январдан 125 сўм пенсия олиб турибди. Онага эса тегишли Фармонга мувофиқ 60 сўм тўлиқсиз пенсия тайинланган. Албатта, бу маблағ билан оила тебратиш қийин.

Улуғбек кўча 70-уйда истиқомат қилувчи эр-хотин Забидуллинлар заҳ, иситилмаган уйда истиқомат қилишмоқда, «XIX партсъезд» колхозида ёлғиз она — Абдуллаеванинг уйини таъмирлаб бериш ҳақидаги илтимоси правление томонидан ҳануз бажарилмаган.

Юқоридаги оилаларга моддий ёрдам беришга қарор қилинди. Бу оилаларнинг аҳволи ҳақида ноҳия ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари Рустам Худойқуловга маълум қилинди.

Бир гуруҳ мутахассислар ноҳияда тиббий-меҳнат экспертиза комиссияси ишларининг аҳволи билан танишиб, 1717—03 рақамли вазирлик хатига кўра Ватан уруши ногиронлари кўрикдан вақтида ўтказилмаганлиги, III гуруҳ ногиронларининг ишга жойлаштириш масаласи билан етарлича шуғулланмаганлиги, ногиронликни олдини олиш ва соғломлаштириш ишларининг жуда ачинарли эканлиги, шунингдек Улуғ Ватан уруши ногиронларига оталиқ ташкилотларнинг ғамхўрлиги мунтазам кузатиб борилмаганлиги сабабли I гуруҳ ногиронларидан И. Дибаев, Х. Мовлонов, А. Душабоев, З. Маликовларнинг илтимослари 1990 йил ноябрь ойидан бери бажарилмаганлигини аниқлашди.

Ногиронларни ёшга қараб кўрикдан ўтказиш натижасида I гуруҳ ногиронлари сони 22 тага ортиб кетиши сабабли уларни оталиқ ташкилотларига бириктириб қўйиш ҳақида ижроия қўмитасининг қарори чиқарилган, лекин бу ҳақда оталиқ ташкилотларига маълум қилинмаган. Бўлим бу ўринда катта сусткашликка йўл қўйган.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, ноҳия ижроия қўмитаси, ижтимоий таъминот бўлими ходимлари кекса пенсионерлар, кўп болали оилалар, ёлғиз кишилар турмушини янада фаровон, янада хушчақчақ қилиш, талаб ва эҳтиёжларини тўлиқроқ қондириш учун бутун имкониятларни ишга солишлари зарур.

Шубҳа йўқки, махсус озиқ-овқат дўконларининг самарали ишлаши таъминланса, саноат моллари дўконларида қариялар дидига боп арзон кийим-кечаклар савдоси уюштирилса, ноҳия марказида ёлғиз кексалар учун бепул иссиқ овқат ташкил қилинса, корхоналар ва колхоз-совхозларда меҳнаткашлар билан тез-тез учрашувлар ўтказиб турилса, 13 минг 900 нафар кишига ижтимоий хизмат кўрсатаётган ноҳия ижтимоий таъминот бўлими ходимларининг ютуқларига ютуқлар қўшилаверади.

А. МАННОПОВ.

ЯНГИ НОВВОЙХОНА

Пойтахтимизнинг Тошкент Совети 50 йиллиги номидаги вагон ремонт заводи ҳудудида янги нoввойхона иш бошлади. Ишчиларга ғамхўрлик қилиш мақсадида завод раҳбарияти ташаббуси билан очилган нoввойхонада ҳар куни 900-1000 донагача оби нон ёпилмоқда.

Мирбахтиёр Тожиев, Зуҳридин, Камолиддин Тошниёзовлар ишчиларга беминнат хизмат қилишаётир. Кейинчалик кунига 2 минг донадан зиёд нон ёпишни режалаштираётган бу кичик жамоа аъзоларига қулай шароит яратилди. Айни кунларда нoввойхона хизматчилари меҳнатидан завод ишчилари, Тошкент трамвай-троллейбус бошқармаси ўқув комбинати, 1-депо ишчилари ҳамда Сариқкўл, Баҳор маҳаллаларининг аҳолиси мамнун бўлмоқдалар.

И. РУСТАМОВ.

ҲАР КИМ ҲАМШИРА БЎЛИШИ МУМКИН

Паркент ноҳия марказий касалхонаси қошида икки ойлик ҳамширалик курслари очилди. Бу касб соҳибларининг ҳар бир хонадон учун кераклигини ҳисобга олсак, курсларнинг ижобий томони беқиёслиги аён бўлади. Биринчидан ўқиш муддати билим юртларидагига қараганда жуда қисқалиги, иккинчидан ҳар бир хоҳловчининг пул тўлаб шу касбни эгаллай олиши — янгиликдир.

Ўқиш ва машғулотларни малакали, тажрибали шифокорлар олиб боришади.

Т. НИШОНОВ.

ДАВЛАТ ТИЛИ ҲАҚИДАГИ ҚОНУН АМАЛДА

ТАРЖИМОНЛАР ҲИССАСИ

Ўзбекистон ССРнинг давлат тили ҳақидаги Қонун қабул қилинганидан бери бир йилдан ошиқроқ вақт ўтди. Белгиланган вазифаларни амалга ошириш борасида кўзга кўринарли ишлар қилинган бўлса-да, уларнинг миқёсини, кўламини янада кенгайтириш, сифатини яхшилаш зарурати ҳамон кун тартибида. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институти жамоаси ҳам ўзбек тилининг амалиётга жорий қилинишига турли йўналишларда иш олиб боришмоқда. Айниқса, институт ҳузурида тузилган Таржимонлар гуруҳининг фаолияти алоҳида эътиборга сазовор.

— Ташкилотлар ва корхоналарнинг муҳр ва тамғалари, расмий иш қоғозлари, ҳужжатлари матнларини ўзбекчалаштириш гуруҳимизнинг асосий вазифаси ҳисобланади. Таржималарнинг сифатли, ҳозирги талабларга муносиб бўлиши учун чуқур билимларга эга мутахассис таржимонлар керак, албатта. Шу мақсадларда таржимашунослик, атамашунослик, тилшунослик соҳалари бўйича кўп йиллар давомида тадқиқотлар олиб борган муайян ихтисосликлар бўйича юқори малакали олимларни гуруҳимизга жалб этганмиз. — дейди таржимонлар гуруҳининг етакчиси Зуҳуриддин ака Исомиддинов. — Ҳамкасабаларимиз қаторида республика Атамашунослик қўмитасининг аъзолари ҳам борлигини таъкидлаб ўтишни истардим. Таржимонларимиздан филология фанлари номзодлари А. Мадвалиев, Н. Маҳкамов, Ҳ. Бектемиров, Ҳ. Исмоилов шулар жумласидандир.

Ўтган вақт мобайнида Тошкент шаҳри ва вилоятидаги бир қанча корхона, ташкилот ва муассасаларга тегишли муҳр, тамға, иш қоғозлари ва ҳужжатлари, пешлавҳалар матнлари расмий услубда ўзбекчалаштириб берилди.

Шуни айтиб ўтиш керакки, идора-маҳкама қоғозларини расмий услубда ўзбекчалаштириш жуда мураккаб, сермашаққат иш. Бунинг учун ўзбек тилининг сўз бойликларини мукаммал билиш, турли-туман атамалардан, тарихий сўзлардан хабардор бўлиш талаб қилинади. Тил ва адабиёт институти ҳузуридаги ихтисослашган Таржимонлар гуруҳи аъзолари ҳам масъулиятни ҳис қилган ҳолда ўзбек тилининг амалиётга жорий қилинишида ўз ҳиссаларини қўшишмоқда.

Д. ШАРИПОВА.

ЎТГАН йилнинг охирги кунларида жумҳуриятимиз ойнаи жаҳонида намойиш қилинган «Бобур» видеофильми халқимиз маданий ҳаётида ўзига хос янгилик бўлди. Бунга шу кунларда рўзномамизга келаётган хат-хабарлар, ижодкор зиёлилар билан мулоқотлар ҳам гувоҳлик беради.

Жамоатчи мухбиримиз ана шу таассуротларга ойдинлик киритиш ва уларни янада бойитиш мақсадида мазкур видеофильмнинг сценарий муаллифи ва саҳналаштирувчи режиссёри, Ҳамза номидаги жумҳурият давлат мукофотининг совриндори Мақсуд ЮНУСОВ билан суҳбатлашди.

РЕЖИССЁР БИЛАН МУЛОҚОТ

БОБУР РУҲИ УЙҒОҚДИР

— «Бобур» видеофильмининг яратилиш тарихи ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Мазкур видеофильмнинг сценарийси ёзилганидан то ойнаи жаҳон юзини кўргунча жуда кўп қийинчиликларни бошдан кечирдик. Бугун бор ҳақиқатни очиқ айтиш учун вақт келди деб ўйлайман. Сценарий 1982 йилда тайёр бўлганди. Лекин ўша пайтдаги айрим раҳбарларнинг ўзбошимчалиги туфайли бу асарни рўёбга чиқариш жуда катта тўсқинликка учради. Чунки у даврда ўзбек классик адабиётининг йирик намояндаси бўлмиш Бобурга тор синфий нуқтаи назардан ёндошиларди. Унинг буюк шахс эканлиги таҳқирланиб, «босқинчи», «маърифатли золим», деб таърифланарди. Сценарий ана шундай қарашлар таъсирига учради, натижада қилаётган ишларимиз тўхтатиб қўйилди. Тикилаётган либослар, ишланаётган безакларни ҳам давом эттиришнинг иложи бўлмади. Ёрдам сўраб бормаган жойимиз қолмади, аммо ўша пайтдаги раҳбарлар бизнинг оҳи-додимизга қулоқ тутишни хоҳлашмади.

Маълумки, етмиш йил давомида Ўрта Осиё халқлари атайлаб саводсиз саналди, халқларимизнинг бой тарихи ва қаҳрамонона ўтмиши ҳақидаги бор ҳақиқатни ўрганиш чеклаб қўйилди. Ўзбекларнинг буюк алломалари борлиги инкор этилиб, уларнинг ҳаёти ва ижодини ўрганишга турли баҳоналар билан тўсиқлар қўйиб келинди. Натижада ўзбек халқи жуда катта маънавий хазинага эга эканлиги хусусида тасаввур йўқола бошлади. Бу, айниқса, ёшларимиз онгига ёмон таъсир кўрсатди, улар ўз бобокалонлари ҳақида эга бўлиши шарт бўлган маълумотлардан маҳрум бўлдилар.

Қайта қуриш ва ошкоралик туфайли мана энди ниятимиз амалга ошди: 1989 йили «Бобур» видеофильмини суратга олишга рухсат этилди. Чунки, маънавий қадриятларимизни тиклаш борасидаги қилинган ишлар орасида Бобур шахсига ҳам муносабат ўзгарди. Умуман, Навоий, Бобур, Фурқат, Қодирий каби халқимизнинг буюк фарзандлари қолдирган адабий мерос Ўрта Осиё халқлари қадриятларининг бойишига хизмат қила олиши исботланди.

Бобур ўзининг таҳликага бой қисқа ҳаёти давомида жуда катта адабий ва илмий мерос қолдирди. У асарларида халқни маърифатга чорлади, гўзалликни улуғлади, севги, вафони куйлади, она-Ватанни шарафлади. Шу билан бирга у буюк саркарда эди, пароканда халқларни бирлаштириб, жуда катта салтанат вужудга келтирди. Ҳиндистон, Хуросон, Мовароуннаҳр каби улуғ мамлакатлар халқлари ўртасида қардошлик муносабатларини мустаҳкамлаш йўлида жонини фидо қилди.

Кўриниб турибдики, Бобурнинг дунё тарихида ўз ўрни бор. Балки мени Бобурнинг шон-шавкатли ва айни вақтда изтиробларга тўла умрига бўлган қизиқиш видеофильм яратишга чорлагандир? Шу тариқа видеофильм бир ярим йил ичида ойнаи жаҳон юзини кўрди.

— Асарни саҳналаштиришда сиз билан ҳамкорлик қилган ижодкорлар ҳақида тўхталсангиз.

— Бу хусусдаги сўзни истеъдодли рассом Саидакмал Расуловдан бошламоқчиман. Саидакмал биз билан биринчи марта ишлаётгани йўқ. У менинг бошчилигимда ишланган видеофильмларда ҳам жуда катта иштиёқ билан меҳнат қилганди. Бу мусаввир — жуда изланувчан ижодкор. Қадимги маданий ёдгорликларни чуқур ўрганганлиги, ўша даврга оид миниатюралардан яхши фойдаланганлигидан видеофильмдаги безакларга Бобур замонасининг руҳини сингдира олди. Унинг ишига томошабинлар ҳам юқори баҳо беришган бўлсалар керак. Видеофильм тасвирчиси Ҳамза мукофоти совриндори Тўлқин Қурбонов, Саидабзал Расуловлар ҳам жуда катта меҳнат қилдилар.

— Видеофильмга халққа унчалик таниш бўлмаган кўпгина актёрларни жалб қилганлигингиз сизни қийнаб қўймадими?

— Бирон-бир иш қийинчиликсиз яхши натижа бермайди, албатта. Лекин мен бу билан видеофильм яратишда ўзига хос янги йўлдан боришга ҳаракат қилдим ва ниятимга баҳоли қудрат эриша олдим. Етакчи ролларни Ҳамза номли Ўзбек давлат академик драма театрининг актёрларидан Зуҳра Ашурова (Хонзодабегим), Толиб Каримов (Қосимбек), Рихсивой Авазов (Аҳмад танбал), Саидкомил Умаров (меъмор Фазлиддин), Зикир Муҳаммаджонов (Хондамир), Наби Раҳимов (Маҳмудхон) кабилар жуда катта иштиёқ билан ижро этдилар. Айниқса, Бобурнинг катта ёшдаги даврини жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов маҳорат билан талқин қилди.

Шу билан бирга видеофильмга бир қатор вилоят театрларининг актёрлари ҳам жалб қилинди. Биз авваллари актёрларни танлашда фақат олдимиздагиларни кўрар эдик, холос. Мен бу видеофильмни яратишда кўпроқ вилоят актёрларини синаб кўрдим. Бу ишимни кўпчилик қувватламади. Шунга қарамай актёрларимиз ўзларига юклатилган вазифани муваффақиятли адо этдилар. Шу ўринда мен Наманган театри актёрларидан Турсуной Мамедова, Маматхон Убайдуллаев, Маматхон Асқаров, Ўринбой Нуралиев, Андижон театридан Шафоат Тожибоева, Маърифат Убайдуллаева, Бухоро театридан Муҳаммад Рафиқов ва Сирдарё, Хоразм, Самарқанд вилоятларининг қатор истеъдодли актёрларини тилга олгим келади. Бу истеъдод соҳибларини халққа таништириш мақсадида барча қийинчиликларни енгиб ўтишга тўғри келди. Ахир бу ишни биз бажармасак, яна ким қилади?

Видеофильм яратиш жараёнида Афғонистон ва Ҳиндистонни ҳисобга олмаганда, Бобур қадамжоларининг деярли ҳаммасида бўлдик. Ўш вилоятининг Буратоғ, Зомин ноҳиясининг Пешоғар қишлоғида, Туркистон, Чимкент, Сайрам сингари тарихий жойларда видеофильмни суратга туширдик. Бобурнинг сарсон-саргардонлик йилларини акс эттирувчи саҳналарни Қозоғистон чўлларида ишладик. Ҳиндистон манзараларини эса Сочида олдик. Қаерга бормайлик, бизни жуда яхши кутиб олишди.

— Мана, ўйлаган яна бир ниятингиз амалга ошди: «Бобур»ни халққа армуғон этдингиз. Айтинг-чи, сиз режиссёр сифатида ўз иш жараёнингизда кўпроқ нималарга эътибор берасиз?

— Ҳозирги кунга келиб видеофильм ойнаи жаҳонда ўзига хос жанрга айланиб боряпти. Ёзувчиларимиз асарларининг телевизион сценарийсини яратиш ҳам муайян шаклга тушяпти. Бадиий асарни саҳналаштириш, унинг телевизион нусхасини яратиш, янги сценарий ёзиш жуда мушкул. Одатда тайёр кўйлакни бузиб қайта тиккандан кўра янгисини олишни афзал кўрадилар. Демак, асар матни билан унинг теленусхаси орасида жуда катта ўзгаришлар юз беради. Бадиий асар ўқувчи учун ёзилади. Бунда ёзувчи ўз фикрларини, мақсад ва ғоясини ёзма равишда беради. Сценарийдаги воқеа-ҳодисаларни эса жонлантириш керак. Бунинг учун режиссёр муаллифнинг бошқа асарлари билан ҳам таниш бўлиши, ёзувчининг дунёқараши ва мақсадини, давр руҳини теран ҳис қилиши лозим. Акс ҳолда сценарий худди кўчирмакашликка ўхшаб қолади. Шу билан бирга бадиий асарнинг ҳам таги мустаҳкам, сценарий миллий руҳда бўлиши, урф-одатларимиз томошабинларга тўлиқ етиб бориши керак.

Яна асосий омиллардан бири — актёр танлашга жиддий эътибор бериш лозим. Мен видеофильмда Бобурнинг ўсмирлик даврини ижро этиш учун Дониёр Содиқовни таклиф этдим. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки Дониёр — катта талант эгаси, келажаги порлоқ, қобилиятли бола. У «Навоий» видеофильмида Алишернинг болалигини маҳорат билан талқин этиб, томошабинларимиз меҳрини қозонганди. «Бобур» видеофильмида ҳам Дониёр ўзига билдирилган ишончни шараф билан адо этди.

Хонзодабегим ролини ижро этган Зуҳра Ашурова ҳақида ҳам тўхталмоқчиман. Зуҳрахонга бу ролни беришимга сабаб, у «қони тоза» ўзбеклар оиласидан. Халқимиз урф-одатларини яхши билади, уларни ҳеч қандай қийинчиликсиз талқин қила олади. Бунинг устига нутқи равон, тили ширали. Кўпчилик Зуҳрахоннинг бу ишига ижобий баҳо беряпти. Булар қаторига бошқа актёрларни ҳам қўшиш мумкин.

Умуман, мен видеофильм яратиш вақтида юқоридаги барча талабларни назардан қочирмасликка ҳаракат қиламан. Бу режаларим «Бобур»да ҳам ўз аксини топди.

— Видеофильмдан кўнглингиз тўлмаган жиҳатлар ҳам бўлдими?

— Биз режалаштирган кўпгина лавҳалар очиқ табиат қўйнида суратга олиниши, жанг воқеалари кўп бўлиши керак эди. Бунга маблағ етишмаганлиги туфайли имкон бўлмади. Бобур вафотидан сўнг меъмор Фазлиддин билан Хонзодабегимнинг учрашувини Афғонистонда Бобур қабри устида тасвирга туширмоқчи эдик. Бунинг ҳам иложи топилмади...

— Сир бўлмаса, келгусидаги режаларингиз ҳақида ҳам билмоқчи эдик.

— Нима десам экан? Келажакда халқимизга манзур бўладиган мана шундай видеофильмларни яна ишлаймиз. Ҳозир ҳам катта бир ишга қўл урганман, лекин бунинг сир бўлгани яхшироқ.

Мақсуд ака билан бўлган суҳбатдан сўнг «Бобур» видеофильми хусусида баъзи бир томошабинларнинг фикрларини ҳам билишга ошиқдик.

Аҳмаджон ЛУҚМОНОВ, шарқшунос:

— «БОБУР» видеофильми менга қандайдир бир руҳий тетиклик бахш этди. Буюк алломаларимизни таниш вақти етганлигидан кўнглим равшан тортди.

Шу ўринда айрим жузъий камчиликлар ҳақида тўхталмоқчиман. Мени Умаршайх вафоти муносабати билан Қуръон сураси ўқилишидаги қўполликлар ҳайратда қолдирди. Наҳотки, шундай бир муқаддас сурани ўқиш учун мутахассис топилмаган бўлса? Ахир видеофильмнинг кейинги қисмларида бу иш жуда муваффақиятли чиққан-ку?! Ҳар бир мўмин учун муқаддас саналмиш «Бисмиллоҳир раҳмонир раҳим» сўзи ҳам бузиб талаффуз этилди, қайта-қайта. Ҳамма томошабинлар ҳам буни тушуниб етмаган бўлсалар керак, мен шарқшунос бўлганим учун айтяпман. Агар видеофильм чет элдаги ватандошларимиз қўлига тегса, мазкур хатоларимиз учун биз кулгига қолмасмикинмиз? Яна бир нарса: Шайбонийхон мулла бўлган. Нега энди у видеофильмда намозни чала ўқиди? Ана шу камчиликлар тўғриланса, видеофильмнинг қадр-қиммати яна ҳам ортади, деб ўйлайман.

Ирода ЗОКИРОВА, талаба:

— МЕН «Юлдузли тунлар» романини мактаб давримдаёқ ўқиб чиққанман. Асарни мутолаа қилаётганимда бир ўқитувчимиз «бу китобни ўқиганингдан сўнг Бобурга ўхшаган йигитни қидириб қоласан», деганди. Ўшанда ёшлик қилибми, бунга унчалик аҳамият бермаган эканман. Видеофильмни томоша қиляпман-у, кўнглимда нима учун ҳозир Бобурга ўхшаш йигитларимиз йўқ деган савол кечди. Ахир Бобур нафақат шоҳ, улкан аллома, меҳрибон ёр ҳам бўлган-ку! Ҳар қандай қийин вақтларда ҳам вафо, садоқатни ёдда тутган-ку! Бугун эса бундай инсонлар орамизда жуда кам. Шу жиҳатдан видеофильм ижодкорларини улкан ютуқлари билан қутлайман.

Жамила ЁҚУБОВА, кўп болали она:

— ВИДЕОФИЛЬМДАГИ Она образи менда катта таассурот қолдирди. Яна шоҳ Бобурнинг ўз фарзандига кўрсатган меҳрибонлиги, Ҳумоюннинг дардини ўзига олиши учун худога қилган ноласини кўз ёшларисиз томоша қилиб бўлмайди. Бу бугунги кундаги айрим ота-оналар учун ибрат бўлмоғи керак...

Ҳақиқатан ҳам, видеофильм ижодкорлари улкан ютуққа эришдилар. Мутахассисларнинг фикрича, агар шу асар киностудияда суратга олинса, 5—10 йил вақт ўтар экан. Бунинг устига кино санъатида ўзбек халқининг ҳаёти ўзининг тўла ифодасини топа олмаяпти. Чунки бизда асосий ролларни ижро этиш учун кўпинча бошқа миллат вакиллари таклиф қилинади. Бу миллийликка путур етказади. Маблағ жиҳатдан ҳам видеофильм бирмунча арзонга тушади. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, бундай хайрли иш ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватланса арзийди.

Суҳбатдош
Нонба АЗИЗОВА.

● СУРАТЛАРДА: саҳналаштирувчи режиссёр М. Юнусов (ўнгдан иккинчи) актёрлар билан суҳбатлашаётир; «Бобур» видеофильмидан лавҳалар.

Суратказ
Э. МУҲАМЕДОВ.

**Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.**

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ
ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК
ДРАМА ТЕАТРИДА
АЛИШЕР НАВОИЙНИНГ
550 ЙИЛЛИК ЮБИЛЕЙИГА
ТЕЗ КУНДА
УЙҒУН, ИЗЗАТ СУЛТОН АСАРИ.

«АЛИШЕР НАВОИЙ»

(II пардали драма)

АВВАЛ САҲНАЛАШТИРГАН РЕЖИССЁРЛАР — ЎзССЖ халқ артисти, ССЖИ Давлат мукофотининг совриндори МАННОН УЙҒУР, ЎзССЖ халқ артисти, ЎзССЖ Ҳамза ва Татаристон МСЖ А. Тўқай мукофотларининг совриндори ТОШХЎЖА ХЎЖАЕВ.

САҲНАЛАШТИРУВЧИ РЕЖИССЁР — ЎзССЖ халқ артисти, ССЖИ Давлат мукофотининг совриндори ТУРҒУН АЗИЗОВ.

Режиссёр — МУНАВВАР АБДУЛЛАЕВА.

РАССОМЛАР — ЎзССЖда хизмат кўрсатган санъат арбоби УБАЙДУЛЛА САЙДАЛИЕВ, АНАТОЛИЙ ЖИБОЕДОВ.

РОЛЛАРДА ИШТИРОК ЭТУВЧИЛАР:

З. МУҲАММАДЖОНОВ, Ё. АҲМЕДОВ, С. ТАБИБУЛЛАЕВ, Т. ТОЖИЕВ, Р. ИБРОҲИМОВА, Т. КАРИМОВ, Т. ХОНТЎРАЕВ, М. АБДУҚУНДУЗОВ, Т. МЎМИНОВ, С. УМАРОВ, Р. АВАЗОВ, Х. ЮНУСОВ, Б. ҚОСИМОВ, М. ИСМОИЛОВ, С. ЗИЁМУҲАМЕДОВ, Ф. ЖАЛОЛОВ, Ф. МАСУДОВ, Р. ЖЎРАЕВ, З. АШУРОВА, Ш. ИСМОИЛОВА, Қ. АБДУРАҲИМОВ ва бошқалар.

«Юбилей» Марказий спорт майдонида

Табиатда қувват-ахборот алмашуви муаммолари бўйича жумҳурият ассоциациясининг
5—10 ФЕВРАЛЬ КУНЛАРИ
«ХИСЛАТ» МАРКАЗИ
руҳшунос шифокор
Неъматжон МАМАТОВ
СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Сеанслар соат 14.00 ва 18.00 да бошланади.

Чипталар «Юбилей» марказий спорт саройи кассаларида ҳар куни соат 10.00 дан 19.00 гача ва ваколатли кассирлар томонидан сотилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-70-31.

САНЪАТ ИХЛОСМАНДЛАРИ, СИЗЛАР УЧУН!

АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ
РАҚС САНЪАТИ СОҲАСИ БЎЙИЧА
ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА КИРУВЧИ ЁШЛАРНИ
БЕШ ОЙЛИК
«РАҚС САНЪАТИ АСОСЛАРИ»
ПУЛЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА
ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов курсига қабул қилинганлар ритмика, рақсда нафис ҳаракатлар (пластика) этюд, мусиқавийлик, классик рақс, ўзбек рақси, рақсни саҳналаштирувчи, рақсни саҳналаштиришнинг ёзма баёни, рақс либослари ва рақс мактаблари, шунингдек иншо ёзиш малакасини ошириш машғулотлари бўйича тайёрланадилар.

Беш ойлик курсни тамомлаганларга имтиҳонлар асосида гувоҳнома берилади. Амалий машғулотлар катта саҳналарда концерт фаолияти билан қўшиб олиб борилади.

МАШҒУЛОТЛАР 4 ФЕВРАЛДАН БОШЛАНИБ, ҲАФТАДА УЧ МАРТА СОАТ 16 ДАН 19.00 ГАЧА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Қабул ҳар куни соат 16 дан 19.00 гача.

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Авиасозлар шаҳарчаси, Авиасозлар Маданият саройи, 2-қават, 90-хона (транспортлар: 2, 23-трамвайларнинг «Маданият саройи» бекати, 6, 29-трамвайларнинг «Лисунов кўчаси», бекати, 6, 15, 23, 48, 72, 103, 151, 161, 164-автобусларнинг «Авиасозлар бозори» ва «Маданият саройи» бекати). Телефон: 96-55-81.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Жума
1 ФЕВРАЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Митти циркчи». Бадиий фильм.
10.05 Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп серияли телевизион видеофильм. 1-қисм.
11.40 Араб тили (такрор.).
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.05 «Қизча ва қуёнлар». Мультфильм.
18.15 «Чорраҳа».
18.50 Камер куйларидан концерт.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Инсон ва қонун».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Навоий наволари». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. Ойбекнинг «Навоий» романи асосида кўп серияли телевизион видеофильм. 2-қисм.
23.20 Янгиликлар.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.05 «Оқ бўталоқ». Мультфильм.
19.25 «Эсдалик учун дастхат».
20.00 «Пульс». Информацион кўрсатув.
20.10 «Билим сарчашмаси».
20.50 «Гизела Ципола». Фильм-портрет.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Йўллар туташганда». Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 «Тонг» (120+30).
9.30 Мультфильм.
9.50 Оила экрани. «Хавфли ёш». Телевизион бадиий фильм.
11.35 Краснодар шаҳар ёшлар ансамблининг чиқиши.
11.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
12.30 «ТСН».
12.45 «Эфирда мусиқа». 1 ва 2-қисмлар.
* * *
15.30 «ТСН».
15.45 «Шаҳар чеккасидаги шифохона». Йигирма серияли телевизион бадиий фильм. 14-серия — «Такрорий операция».
16.45 «Дўстимиз Ромен Роллан». Ҳужжатли фильм.
17.05 Болалар учун фильм. «Қор маликасининг сири». 2-серия.
18.15 «Сиз яратган боғ».
18.45 «ВИД» программаси.
19.00 «ТСН».
19.15 М. Горький номли киностудиянинг 75 йиллигига. «Резидентнинг хатоси». Бадиий фильм. 1-қисм — «Кўҳна афсонага кўра», 2-қисм — «Бекаснинг қайтиши».
21.30 «Время».
22.15 «ВИД» таништиради: «Взгляд», «Эм-ти-ви».

Тунги телевидение

01.15 «Марк Твен қарши». Телевизион бадиий фильм («Молдова-фильм»).
02.20 «Тош териш даври». Фильм-концерт («Экран»).

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Шокарим». Илмий-оммабоп фильм.
9.45, 10.35 Табиатшунослик. 2-синф. Қордаги излар.
10.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.55 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.25, 12.40 Тарих. 8-синф. XVII аср рус маданияти.
11.55 «XX аср охирида ижтимоий фалсафа».
*
13.10 «Раддия». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
14.25 Россиянинг ҳужжатли экрани.
15.55 Халқ қўшиқлари танлови қатнашчилари ижро этади. Хабаровскдан кўрсатилади.
* * *
17.10 «Эртанги кун об-ҳавоси». Телевизион ҳужжатли фильм.
17.30 Спорт ҳамма учун.
17.45 П. И. Чайковский номли концерт залида Н. Осипов номли Давлат академик рус халқ оркестрининг концерти.
19.20 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.35 «Поезд «Россия» деб аталади». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «Владивосток—Москва» поездидаги кинокузатувлар. 1-фильм.
20.20 Коллаж.
20.25 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.40 «Поезд «Россия» деб аталади». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 2-фильм.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Сўнгги ташриф». Бадиий фильм (Рига киностудияси).
23.25 «Гимназиячилар». Телефильм.
00.15 «Раддия». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Буюртма — 4729. Ўзбекистон Компартияси Марказий Кўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12